ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ — Αρ. Φύλλου 155

22 Ιανουαρίου 2015

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 8604/Δ2

Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Καλλιτεχνική Παιδεία» της Α' τάξης Γενικού Λυκείου.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 42 παρ. 2 περ. α του Ν. 4186/2013 (Α΄ 193) «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις».

2. Τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 3 περ. α υποπ. ββ του Ν. 3966/2011 (Α΄ 118) «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ" και λοιπές διατάξεις».

3. Το Π.Δ. 89/2014 (Α΄ 134) «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».

4. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Π.Δ. 63/2005 (Α΄ 98).

5. Τη με αριθμ. 3/14-01-2015 πράξη του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

6. Το γεγονός ότι από την απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Άρθρο μόνον

Καθορίζουμε το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Καλλιτεχνική Παιδεία» της Α΄ τάξης Γενικού Λυκείου ως εξής:

Ο σκοπός της σύνταξης των νέων προγραμμάτων σπουδών είναι να περιγράψουν και να προβάλλουν μέσα από το περιεχόμενο τους τις παιδαγωγικές και πολιτικές αρχές τις οποίες καθιερώνει η εκπαιδευτική πολιτική για το νέο Λύκειο. Στο πλαίσιο αυτό, τα νέα προγράμματα σπουδών στοχεύουν να δημιουργήσουν ένα σχολείο καινοτόμο, ενταξιακό, ψηφιακό, αειφόρο, ένα σχολείο ως κοινότητα.

Στο καινοτόμο σχολείο επιχειρείται η ενίσχυση της δημιουργικότητας, η ανάδειξη των ικανοτήτων των μαθητών, η ανάπτυξη δραστηριοτήτων, η επικοινωνία μεταξύ των διδακτικών/μαθησιακών αντικειμένων και η ευελιξία με στόχο την προσαρμογή στις ανάγκες των μαθητών. Επιχειρείται ακόμη, η καλλιέργεια της επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των μαθητών και η μύηση των μαθητών στις ερευνητικές εργασίες με τη χρήση πολλαπλών πηγών. Στο ενταξιακό σχολείο η εκπαίδευση απευθύνεται σε όλους τους πολίτες, χωρίς διακρίσεις, αντιμετωπίζει τη διαφορετικότητα και τα διαφορετικά μαθησιακά προφίλ των μαθητών. Το ψηφιακό σχολείο εισάγει στην εκπαιδευτική διαδικασία τις νέες τεχνολογίες, χωρίς όμως να αντικαθιστά την παραδοσιακή διδασκαλία. Με το αειφόρο σχολείο προτείνεται η διάδοση των ιδεών για την προστασία του περιβάλλοντος και του πολιτισμού. Τέλος, το σχολείο ως κοινότητα εστιάζει στις ανθρώπινες σχέσεις και στη βελτίωση του κλίματος του σχολείου, στην υγεία και στην υγιεινή, καθώς και στην ψυχική και συναισθηματική υγεία. Καλλιεργεί την κοινωνική συμπεριφορά, καθώς θέτει κανόνες και ρόλους, όπως επίσης την υπευθυνότητα και την καλλιέργεια της αισθητικής (ολιστική μόρφωση).

Τα Νέα Προγράμματα Σπουδών, εφόσον θα πρέπει να συμπορεύονται με τη σύγχρονη πραγματικότητα και τις εκπαιδευτικές ανάγκες, στοχεύουν όχι μόνο στην προσφορά γνώσεων, αλλά και στην ανάδειξη ικανοτήτων, δεξιοτήτων, στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης και τελικά στη διαμόρφωση του ολιστικά εγγράμματου ανθρώπου. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να περιλαμβάνουν, εκτός από τις παραδοσιακές, και σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας και τεχνικές, μέσω των οποίων θα αναδύονται η δημιουργικότητα και οι πρωτοβουλίες των μαθητών. Επιπλέον, καλλιεργούνται θετικές στάσεις και συμπεριφορές προς το σχολείο. Έτσι, μεταξύ άλλων προτείνονται και υποδεικνύονται η διαφοροποιημένη διδασκαλία, η χρήση οπτικοακουστικών μέσων, η χρήση της τεχνολογίας και του διαδικτύου, οι μαθητικές εργασίες που προκύπτουν μέσα από την ομαδική συνεργασία των παιδιών, ο καταιγισμός ιδεών, οι εννοιολογικοί χάρτες, τα σχέδια-ζωγραφιές, τα διαγράμματα, η συνέντευξη, το ερωτηματολόγιο, τα φύλλα εργασίας, η αυτοαξιολόγηση και η ετεροαξιολόγηση.

Το Πρόγραμμα Σπουδών ειδικά για το μάθημα «Καλλιτεχνική Παιδεία» επιδιώκεται να έχει σαφείς στόχους ως προς τρεις κατευθύνσεις: ως προς τις παρεχόμενες γνώσεις, ως προς την ανάπτυξη της αισθητικής κρίσης των μαθητών και ως προς την προβολή αξιών και την απόκτηση στάσεων και συμπεριφορών.

Ως προς τις παρεχόμενες γνώσεις, θα πρέπει οι γνώσεις αυτές να είναι οι γόνιμες και οι περιεκτικές που θα αποτελέσουν τη βάση για την αισθητική καλλιέργεια των μαθητών. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να δοθεί έμφαση στη θεμελιώδη γνώση και όχι στη λεπτομερειακή γνώση. Οι θεμελιώσεις έννοιες θα πρέπει να δίνονται πάντα σε σύνδεση με το ιστορικό και πολιτισμικό πλαίσιο του έργου τέχνης και να συνδέονται μέχρι ένα βαθμό και όσο είναι

απαραίτητο για την κατανόηση μιας τέχνης μέσα από κάποια άλλη, με διαθεματικές έννοιες. Οι παρεχόμενες αυτές γνώσεις καθίστανται περισσότερο γόνιμες και πάγιες, προβαλλόμενες μέσα από μικρό αριθμό θεματικών ενοτήτων.

Ως προς την ανάπτυξη αισθητικής κρίσης των μαθητών, αυτή επιτυγχάνεται με επιλεγμένες και ειδικά διαμορφωμένες δραστηριότητες. Με τις δραστηριότητες αυτές επιδιώκεται οι μαθητές να μάθουν να είναι δημιουργικοί, να είναι σε θέση να περιγράφουν και να κάνουν παρατηρήσεις σε έργα τέχνης, αλλά και συγκρίσεις μεταξύ των έργων τέχνης. Οι μαθητές, καθώς μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους για την εξέταση, την παρατήρηση και την ανάλυση παραδειγματικών αισθητικά έργων τέχνης και ακόμη καθώς μαθαίνουν να εντάσσουν τα έργα αυτά στα ιστορικά, πολιτισμικά και κοινωνικά περιβάλλοντα τους, αποκτούν συγκριτική ικανότητα και αισθητική κριτική με αιτιολογημένα επιχειρήματα απέναντι στα ρεύματα και στις τάσεις της τέχνης.

Ως προς την προβολή αξιών και την απόκτηση στάσεων και συμπεριφορών, απαραίτητα στοιχεία για τη διαμόρφωση ενός αισθητικά μορφωμένου ενήλικα, επιδιώκεται να καλλιεργηθεί στους μαθητές η συνείδηση ότι η τέχνη αποτελεί μέρος της πολιτισμικής κληρονομιάς και ακόμη να καλλιεργηθεί η εκτίμηση και το ενδιαφέρον για την τέχνη, έτσι ώστε ο μελλοντικός ενήλικας να γνωρίζει, μεταξύ άλλων, πώς να συμπεριφέρεται σε μία αίθουσα συναυλίας, σε ένα μουσείο, σε μία έκθεση ζωγραφικής, σε μία θεατρική παράσταση.

Στο σημείο αυτό, παρατίθενται οι εγκύκλιοι που αφορούν το μάθημα «Καλλιτεχνική παιδεία»: α) Η καθιέρωση του μαθήματος «Καλλιτεχνική παιδεία» συμπεριλήφθηκε στον Ν. 4186/2013, «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις», Φ.Ε.Κ. αρ. 193/τ.Α΄-17 Σεπ. 2013 και άρθρο 2, σ. 3112.

β) Τα γνωστικά αντικείμενα του μαθήματος, η ανάθεση σε ειδικότητες εκπαιδευτικών, το εκπαιδευτικό υλικό και η διδακτέα ύλη ορίζονται στην εγκύκλιο με αρ. πρωτ. 147630/Γ2-11 Οκτ. 2013 και 147653/Γ2-11 Οκτ. 2013.

γ) Το μάθημα «Καλλιτεχνική παιδεία» είναι επιλεγόμενο, όπως αναφέρεται στην εγκύκλιο Φ.Ε.Κ. αρ. 131/τ.Β΄-7 Φεβρ.2002, άρθρο 39, σ. 1377-1380, στην οποία ορίζεται για όλο το σχολικό έτος η διδασκαλία ενός από τα τρία αντικείμενα του μαθήματος «Καλλιτεχνική Παιδεία» για δύο ώρες την εβδομάδα.

Ι. ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Σκοπός του μαθήματος της μουσικής

Από το 2003 είχαν καθιερωθεί στο ελληνικό σχολείο τα νέα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών των μαθημάτων της Υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Καινοτομία αυτών αποτέλεσε το γεγονός ότι τα προγράμματα αυτά στηρίχθηκαν στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών.

Σκοπός του μαθήματος της Μουσικής είναι η καλλιέργεια της μουσικότητας και των μουσικών δεξιοτήτων των μαθητών μέσα από την ακρόαση, την εκτέλεση και τη δημιουργία μουσικής. Η καλλιέργεια της μουσικότητας, της έμφυτης δυνατότητας του ανθρώπου για καλλιτεχνική και δημιουργική έκφραση, αποβλέπει στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητας του μαθητή και παράλληλα στη δημιουργία μιας δια βίου σχέση του με την Τέχνη της Μουσικής. (Πιλοτικά Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, Μουσική, 2011, σ. 2).

Η μουσική συνδέεται με κάθε δραστηριότητα του ανθρώπου και συμβάλει στην ανάπτυξη των νοητικών και ψυχικών ιδιοτήτων του, καθώς από τη φύση της προσφέρει ψυχική ευφορία και ανάταση. Γι' αυτό ένας επιπλέον σκοπός του μαθήματος της μουσικής, εκτός από την παροχή γνώσεων, ανάπτυξη αισθητικών κρίσεων και αξιών-στάσεων, είναι η νοηματοδότηση της γνώσης και η σύνδεση της με τα ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες των παιδιών. Αυτό είναι εμφανές στα σύγχρονα αναλυτικά προγράμματα άλλων χωρών, στα οποία περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων και θεματικές ιδιαίτερα προσφιλείς σε μεγάλο αριθμό μαθητών, όπως η δημοφιλής μουσική (τζαζ, ροκ, ποπ).

Στόχοι του μαθήματος της μουσικής - Αναμενόμενα αποτελέσματα

Γενικοί στόχοι του μαθήματος της μουσικής αποτελούν η ανάπτυξη δεξιοτήτων ενεργητικής μουσικής ακρόασης, η ανάπτυξη φωνητικών δεξιοτήτων, η καλλιέργεια δεξιοτήτων εκτέλεσης μουσικών οργάνων, η ανάπτυξη δεξιοτήτων αυτοσχεδιασμού, η ανάπτυξη δεξιοτήτων ανάγνωσης της μουσικής και η απόκτηση γνώσεων βασικών εννοιών, όπως ο ρυθμός, η μελωδία, η αρμονία, η μορφή, η χροιά, η δυναμική, η ταχύτητα και η άρθρωση. Επιπλέον στόχοι ακόμη αποτελούν, η ανάπτυξη θετικών στάσεων σε σχέση με τις μουσικές δραστηριότητες, η δημιουργία συμπεριφορών κριτικού ακροατή (Πιλοτικά Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, 2011, σ.3).

Το Πρόγραμμα Σπουδών της μουσικής για την Α΄ Λυκείου παρουσιάζεται σε τέσσερις στήλες. Στην πρώτη «Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα» αναφέρονται οι επιδιωκόμενοι στόχοι του μαθήματος, στη δεύτερη «Θεματικές ενότητες» αναφέρεται η ύλη του μαθήματος, ενώ στην τρίτη «Δραστηριότητες» παρατίθεται ποικιλία δραστηριοτήτων που αντιστοιχούν άλλοτε περισσότερες και άλλοτε λιγότερες σε δύο ή σε τρεις άξονες των μουσικών δραστηριοτήτων (άξονας ακρόασης, εκτέλεσης, δημιουργίας), ανάλογα με το περιεχόμενο της εκάστοτε ενότητας.

ΙΙ. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Ι. Η ΔΥΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΟΝ 20^{Ο} ΑΙΩΝΑ		
Η ΔΥΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1950		
ΕΙΣΑΓΩΓΗ. Ο ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΜΟΣ		
Οι μαθητές να αντιληφθούν: 1) Την αλλαγή πορείας της μουσικής. 2) Τη διάσπαση της μορφής της μουσικής	Σύντομη σύνδεση με την εποχή του ύστερου ρομαντισμού και τη μουσική του Ρ. Βάγκνερ. Αναφορά στον όρο «μοντερνισμό», και στην	1) Οι μαθητές παρουσιάζουν, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού, υλικό από τη μουσική και τη ζωγραφική του δεύτερου μισού του 19ου αι. και των αρχών του 20ού αιώνα. (μουσική ακρόαση). 2) Οι μαθητές διατυπώνουν συμπεράσματα μέσα από τις συγκρίσεις (αισθητική κρίση).

και τα αίτιά της. 3) Την αλλαγή πορείας στην τέχνη γενικότερα.	τάση της εποχής για απόρριψη του παραδοσιακού και για υιοθέτηση νέων μορφών έκφρασης.	
1.1. Ο ΙΜΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ		
1) Οι μαθητές να γνωρίσουν το ρεύμα του ιμπρεσιονισμού στη μουσική μέσα από εικαστικά έργα. 2) Να εξοικειωθούν στην ακρόαση έργων της εποχής αυτής και επομένως να διακρίνουν μουσικά όργανα, δομικά σημεία της μουσικής και νοήματα της μουσικής. 3) Να συνειδητοποιήσουν γιατί ένα έργο ή σημεία του τους είναι αρεστά (ανάπτυξη αισθητικής κρίσης) 4) Να αποτυπώσουν εικαστικά ένα μουσικό έργο ή απόσπασμα ή να αποδώσουν μουσικά ένα εικαστικό έργο.	1) Γνωριμία με το κίνημα του ιμπρεσιονισμού μέσα από τη ζωγραφική. 2) Αναφορά στους Κλ. Ντεμπυσύ και Μ. Ραβέλ. 3) Σύνδεση έργων του Κλ. Μονέ με τη μουσική του Ντεμπυσύ (Διαθεματική σύνδεση της μουσικής με εικαστικά, π.χ. σχέση ηχοχρώματος και χρώματος). Λέξεις-κλειδιά: ιμπρεσιονισμός, ηχόχρωμα	Ενδεικτικά παραδείγματα για ενεργητική ακρόαση: 1) *Πρελούδιο στο απομεσήμερο ενός φαύνου* (*Prélude à l'Après-midi d'un faune)* του Κλ. Ντεμπυσύ με συνοδεία χάρτη ακρόασης και φύλλου εργασίας. Σύνδεση του μουσικού έργου με τον πίνακα του Μονέ, *Θημωνιές, ηλιοβασίλεμα* (1890-1891, ελαιογραφία, Μουσείο Καλών Τεχνών, Βοστόνη). Εναλλακτικά: 2) Ακρόαση: *Η Θάλασσα* (La Mer) του Ντεμπυσύ σε σύνδεση με τον πίνακα του, Κατσουσίκα Χοκουσάι *Το Μεγάλο Κύμα έξω από την Καναγκάουα.* 3) Ακρόαση: *Μπολερό* του Μ. Ραβέλ 4) Σύνδεση μουσικής και χορού, μπαλέτο «Δάφνις και Χλόη» (προβολή βίντεο, απόσπασμα) 5) Μουσική απόδοση ενός εικαστικού έργου (απόδοση των ήχων ενός πίνακα)π.χ. Childe Hassam, *Rainy Day on Fifth* Avenue (1893, John and Mable Ringling Museum of Art).
1.2. Ο ΕΞΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ		
1) Οι μαθητές να γνωρίσουν το ρεύμα του εξπρεσιονισμού στη μουσική μέσα από εικαστικά έργα. 2) Να αποκτήσουν βασικά ακούσματα ατονικής μουσικής. 3) Να γνωρίσουν βιωματικά βασικά στοιχεία του δωδεκάφθογγου συστήματος.	1) Γνωριμία με το κίνημα του εξπρεσιονισμού μέσα από τη ζωγραφική. Σύνδεση του καλλιτεχνικού ρεύματος «Ο γαλάζιος καβαλάρης» (Der blaue Reiter) με το δωδεκάφθογγο σύστημα στη μουσική. 2) Σύνδεση έργων του Β. Καντίνσκυ (*Der blaue Reiter*, 1903, *Abstract water* color, 1910 και *Composition V*, 1911) με τη μουσική του Α. Σαίνμπεργκ και του Ν. Σκαλκώτα (σύντομη αναφορά). Λέξεις-κλειδιά: ατονικότητα, δωδεκάφθογγο σύστημα	1) Ενδεικτικό παράδειγμα για ενεργητική ακρόαση: Τραγούδι του Β. Τσιτσάνη «Η μάγισσα της Αραπιάς» (1940) και σύγκριση με το *Κοντσέρτο για δύο βιολιά και ορχήστρα* (2^{ο} μέρος) του Ν. Σκαλκώτα. Εστίαση στον τρόπο ενσωμάτωσης του τραγουδιού στη μουσική του Σκαλκώτα. Συνοδεία φύλλου εργασίας. 2) Οι μαθητές γράφουν δική τους δωδεκαφθογγική σειρά φθόγγων και την αποδίδουν με δοσμένο ρυθμικό σχήμα**.**
1.3. Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ		

1) Οι μαθητές να γνωρίσουν το ρεύμα της ιστορικής πρωτοπορίας, το οποίο συνδέθηκε με την κοινωνία και καλλιέργησε την πίστη στη δυνατότητα μιας μεταμόρφωσης του κόσμου και του τρόπου ζωής. 2) Να συσχετίσουν τη δημιουργία αυτού του ύφους μουσικής με την ανάπτυξη της τεχνολογίας της εποχής (γραμμόφωνο, ραδιόφωνο) 3) Να συνειδητοποιήσουν τη σύνδεση της ιστορικής πρωτοπορίας με την πειραματική μουσική του δεύτερου μισού του 20ού αι. και με τη μουσική που ακούν σήμερα οι νέοι. 4) Να γνωρίσουν βιωματικά στοιχεία τεχνικών της μουσικής αυτής.	1) Αναφορά στον όρο «πρωτοπορία» ως απόδοση του όρου «αβανγκάρντ» (1910-1930)(=avant-garde, εμπροσθοφυλακή, κατ' επέκταση μάχη για αλλαγή), που δηλώνει την τάση στην τέχνη για αμφισβήτηση των παραδοσιακών τεχνοτροπιών και για πειραματισμούς με νέες μορφές. 2) Αναφορά στα κινήματα: φουτουρισμός, ντανταϊσμός που εκφράζονται και στη μουσική. 3) Αναφορά στους Λουίτζι Ρούσολο (Luigi Russolo, ζωγράφος και συνθέτης), Ούγκο Πιάτι, (Ugo Piatti, ζωγράφος), Ουμπέρτο Μποτσιόνι (Umberto Boccioni, ζωγράφος,*The Street Enters the House*, 1911, *Simultaneous Visions*, 1912) εκπρόσωποι του φουτουρισμού και Ούγκο Μπολ (Hugo Ball, ηθοποιός και ποιητής), Marcel Duchamp (*Hat Rack*, 1917) εκπρόσωποι του ντανταϊσμού. Λέξεις-κλειδιά: φουτουρισμός, ντανταϊσμός, ντα-ντα (αλογάκι), ηχοποίημα, αντι-τέχνη	1) Ακρόαση και βίντεο: L. Russolo, *Serenata per intonarumori e strumenti*. 2) Πληροφοριακό υλικό για λέξεις-κλειδιά: φουτουρισμός, μανιφέστο φουτουρισμού, ντανταϊσμός, μανιφέστο ντανταϊσμού, ντανταϊστικό ποίημα, Χ. Μπολ, ηχοποίημα, αντι-τέχνη, ντανταϊστικό φιλμ (Dadaist film), καμπαρέ Βολταίρ. Συνοδεία φύλλου εργασίας 3) Εργασία σε ομάδες ή στο σπίτι: δημιουργία ντανταϊστικού ποιήματος
1.4. Ο ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟΣ		
1) Οι μαθητές να αναγνωρίζουν τα βασικά γνωρίσματα του νεοκλασικού ύφους και να τα αντιπαραβάλουν για να τα κατανοήσουν με γνωρίσματα του ύστερου ρομαντισμού και της πρωτοπορίας.	Αναφορά στη σημασία του όρου νεοκλασικισμός και αναφορά στους συνθέτες, Ι. Στραβίνσκυ, Κ. Όρφ, Σ. Προκόφιεφ.	1) Ενδεικτικό παράδειγμα για ακρόαση: Στραβίνσκυ, *Πετρούσκα*, μέρος III. «Ο Ρώσικος χορός». Συνοδεία φύλλου εργασίας 2) Κ. Όρφ, *Κάρμινα Μπουράνα* 3) Προκόφιεφ, *Ο Πέτρος και ο λύκος* (αποσπάσματα) 4) Εναλλακτικά ή εργασία στο σπίτι: Στραβίνσκυ, Το πουλί της φωτιάς. (απόσπασμα). Επίσης και σε βίντεο όπως εμφανίζεται στη «Φαντασία» του Γ. Ντίσνεϋ.

1.5. Ο ΦΟΛΚΛΟΡΙΣΜΟΣ		
1) Οι μαθητές να γνωρίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά του νεοφολκλορισμού. 2) Να συσχετίσουν έργα των συνθετών με το πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο της χώρας τους.	Αναφορά στη σημασία του όρου φολκλορισμός και στους συνθέτες Μπ. Μπάρτοκ και Ντ. Σοστακόβιτς. Συσχετισμός της βιογραφίας και εργογραφίας του Σοστακόβιτς με την πολιτική και κοινωνική κατάσταση της εποχής στη Ρωσία. Συνθέτες: Μπ. Μπάρτοκ, Ντ. Σοστακόβιτς (για Σοστακόβιτς, βλ. και παρακάτω «Λόγια μουσική με επιδράσεις από τη τζαζ».	Ενδεικτικά παραδείγματα για ακρόαση: 1) Μπ. Μπάρτοκ, *Ρουμάνικοι Χοροί,* για βιολί και πιάνο 2) Ντ. Σοστακόβιτς, *Συμφωνία αρ. 12 (το έτος 1917)* (1960-61)
2. Η ΔΥΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΟ 1950		
2.1. ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ		
1) Οι μαθητές να συνειδητοποιήσουν την ιστορική σύνδεση της πειραματικής μουσικής με την ιστορική πρωτοπορία και με τη μουσική που ακούν. 2) Να αναγνωρίζουν διαφορετικά είδη μουσικού κειμένου (π.χ. έργο για σολιστικό όργανο, έργο για έγχορδα, για συμφωνική μουσική, για ηλεκτρονική μουσική κ.ά.) 3) Να γνωρίσουν οπτικές-γραφικές παρτιτούρες. 4)Να αναγνωρίζουν διαφορετικά είδη οργάνων μέσα στη μουσική σύνθεση. 5) Να γνωρίσουν το «προετοιμασμένο πιάνο» (prepared piano). 6) Να γνωρίσουν απλές τεχνικές της πειραματικής μουσικής. 7) Να ασκηθούν στο να δημιουργούν δική τους μουσική, χρησιμοποιώντας απλές	1) Η μουσική του «τυχαίου»: Τζ. Κέϊτζ (John Cage) 2) Η συγκεκριμένη μουσική (musique concrete): Π. Σεφέρ (P. Schaeffer) 3) Η Ηλεκτρονική μουσική: Καρλχάιντς Στοκχάουζεν (Karlheinz Stockhausen) 4) Ο Μινιμαλισμός: Σ. Ράϊχ (Steve Reich), Φ. Γκλας (Philip Glass) Λέξεις-κλειδιά: γραφική παρτιτούρα, προετοιμασμένο πιάνο, ατονική μουσική, ηλεκτρονικός ήχος, θόρυβος, μίνιμαλ, μοτίβο, επανάληψη	Ενδεικτικά παραδείγματα για ακρόαση: 1) Τζ. Κέϊτζ, *Wintermusic:* https://www.youtube.com/watch?v=UpZzzmYGKKA&index=2&list=PL 2) Για το προετοιμασμένο πιάνο: Nieoe6ctx3hOD8_DfGuT4Z9FcwVIXli 3) P. Schaeffer, *Etude aux chemins de fer:* 4) Κ. Στοκχάουζεν, *Kontakte for electronic sounds, piano and percussion*. 5) Σ. Ράϊχ, *Music for pieces of wood* ή *Six Marimbas* 6) Philip Glass, *Europeras I-V.* 7) Οι μαθητές παρεμβαίνουν σε χορδές (π.χ. μιας κιθάρας) με άλλα μεταλλικά ή πλαστικά αντικείμενα. 8) Παράγουν οι ίδιοι ήχους, εκφράζοντας συναισθήματα, και τους αποτυπώνουν με πρωτότυπους συμβολισμούς σε μορφή γραφικής-οπτικής παρτιτούρας. 9) Δημιουργούν ένα σύντομο μοτίβο και το αποδίδουν σε μινιμαλιστικό ύφος με μικρές μελωδικές, ρυθμικές παραλλαγές. 10) Τραγουδούν και ηχογραφούν τη μελωδία που συνθέσανε ή ηχογραφούν ήχους με φωνή και χτύπους σε αυτοσχέδια/ανακυκλώσιμα όργανα, ακούνε το αποτέλεσμα, μελετούν το φασματογράφημα, το αλλοιώνουν και ακούνε τη διαφορά (audacity). 11) Διαφοροποιούν μία δοσμένη μουσική, παραλείποντας φράσεις και ενσωματώνοντας παύσεις και ήχους από την καθημερινή τους ζωή και το σχολείο. 12) Φέρνουν πληροφορίες για το πρώτο συνθεσάϊζερ και το στούντιο της Κολωνίας.

τεχνικές της πειραματικής μουσικής και καθημερινούς ήχους. 8) Να παράγουν διαφορετικούς ήχους με την αναπνοή τους στο ηχείο ενός οργάνου ή τοποθετώντας αντικείμενα στις χορδές. 9) Να αναπτύξουν ικανότητα αυτοσχεδιασμού (φωνητικού-οργανικού).		
2.2. ΝΕΑ ΗΧΟΧΡΩΜΑΤΑ-ΗΧΗΤΙΚΕΣ ΜΑΖΕΣ		
1) Οι μαθητές να αναγνωρίζουν διαφορετικά είδη οργάνων μέσα στη μουσική σύνθεση. 2) Να γνωρίσουν γραφικές παρτιτούρες. 3) Να γνωρίσουν μουσική που οργανώνεται με βάση το χρόνο (συνθέσεις μοιρασμένες στο χρόνο, λεπτά, δευτερόλεπτα, ανάλογα με τη βούληση του συνθέτη). 4) Να δημιουργούν δική τους μουσική χρησιμοποιώντας διάφορα ηχοχρώματα και να αποτυπώνουν γραφικά τη σύνθεσή τους.	1) Πεντερέτσκι Κριστόφ (Krzystof Penderecki, 1933) 2) Γκιέργκι Σάντορ Λίγκετι (ουγγρ. György Sándor Ligeti, 1923 – 2006) Λέξεις-κλειδιά: γραφική παρτιτούρα, ηχητική μάζα, κλάστερ, γκλισάντο, μικροδιάστημα.	Ενδεικτικά παραδείγματα για ακρόαση: 1) Κ. Πεντερέτσκυ, *Θρηνωδία για τα θύματα της Χιροσίμα* (1960). 2) Γ. Λίγκετι, *Ατμόσφαιρες* (1961). 3) Γ. Λίγκετι, *Συμφωνικό ποίημα για 100 μετρονόμους (1962).* 4) Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες δημιουργούν τη δική τους μουσική με αυτοσχέδια όργανα και αποτυπώνουν γραφικά τη δημιουργία τους και μέχρι δύο ή και τρεις φωνές.
3. Η ΔΗΜΟΦΙΛΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗ		
3.1.Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΜΠΛΟΥΖ		
Στόχοι: 1) Οι μαθητές να συνδέσουν τη μουσική μπλουζ, τζαζ, ροκ, ποπ με τα κοινωνικά γεγονότα και προβλήματα της εκάστοτε περιόδου. 2) Οι μαθητές να συνειδητοποιήσουν τους λόγους δημιουργίας, διάδοσης και πρόσληψης της μουσικής αυτής στις μεγάλες κοινωνικές μάζες (επινόηση μηχανημάτων ήχου –	1) Αναφορά στην προέλευση και στους λόγους δημιουργίας των μπλουζ (spiritual, gospel). 2) Οι μαθητές γνωρίζουν μέσα από δραστηριότητες τα γνωρίσματα των νέγρικων θρησκευτικών τραγουδιών και της μουσικής μπλουζ. 3) Οι μαθητές γνωρίζουν τα όργανα της μουσικής μπλουζ. Λέξεις κλειδιά:	Ενδεικτικά παραδείγματα: 1) Οι μαθητές ακούν και τραγουδούν το τραγούδι *Lord, I want to be a Christian*, (1750, 1907 1η έκδοση), με συνοδεία φύλλων εργασίας με ερωτήσεις που αφορούν χαρακτηριστικά του παραδείγματος. 2) Ακούν και αποδίδουν το τραγούδι *My Lord, What a morning*, με συνοδεία φύλλων εργασίας που αφορούν τα γνωρίσματα του τραγουδιού 3) Γνωρίζουν και αποδίδουν το τραγούδι *Nobody knows the trouble I've seen* Εναλλακτικά: 4) *Lost your head blues* (Bessie Smith), μουσική ακρόαση και αναφορά ιστορικών πληροφοριών από τους μαθητές. Φύλλα εργασίας με ερωτήσεις που αφορούν χαρακτηριστικά του παραδείγματος (βλ. λέξεις κλειδιά) και το νόημα του τραγουδιού.

γραμμόφωνο, ραδιόφωνο-, ύπαρξη παραδοσιακών στοιχείων και χορού). 3) Να συνδέσουν τη μουσική αυτή με τη μουσική που ακούν σήμερα. 4) Οι μαθητές να μάθουν να αναλύουν τη μουσική αυτή στα επιμέρους στοιχεία της, μελωδία, ρυθμός, αρμονία, μουσικά όργανα-ηχόχρωμα, κείμενο, ώστε να αποκτήσουν αισθητικά κριτήρια για τα διάφορα είδη μουσικής ή μουσικά παραδείγματα και να τα διακρίνουν από εκείνα με τις εμπορικές επιδιώξεις. 5) Να αναγνωρίζουν ένα είδος μουσικής παρατηρώντας τα επιμέρους στοιχεία της. 6) Να συνθέτουν μελωδίες σε ύφος μπλουζ. 7) Να γνωρίσουν το διαδικτυακό ραδιόφωνο.	σπιρίτσουαλ (spiritual), τραγούδι της δουλειάς (work song), «μπλε νότες» (blue notes), παύσεις στη συνοδεία, αργός ρυθμός, δωδεκάμετρα, συγχορδίες τονική-δεσπόζουσα-υποδεσπόζουσα, μπούγκι-βούγκι (boogie-woogie, ρυθμομελωδικό οστινάτο)	5) Ακούν χορωδιακές επεξεργασίες των παραπάνω τραγουδιών. 6) Παρουσιάζουν τραγούδια μπλουζ από τη δισκοθήκη τους. 7) Οι μαθητές συνθέτουν δική τους μελωδία με «μπλε νότες» και τη γράφουν με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού στο Musescore http://musescore.org/el ή ακόμη ηχογραφούν τη μελωδία απευθείας με το Audacity http://audacity.sourceforge.net/
3.2. Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΖΑΖ		
Στόχοι: 1) Οι μαθητές να συνδέσουν τη μουσική τζαζ, με κοινωνικά γεγονότα και προβλήματα της περιόδου εμφάνισής της. 2) Οι μαθητές να μάθουν να αναλύουν τη μουσική αυτή στα επιμέρους στοιχεία της, μελωδία, ρυθμός, αρμονία, μουσικά όργανα-ηχόχρωμα, κείμενο. 3) Γνωρίζουν τα όργανα της μουσικής τζαζ. 4) Μαθαίνουν να αυτοσχεδιάζουν σύντομες μελωδίες σε ύφος τζαζ.	1) Οι μαθητές να γνωρίσουν την προέλευση της τζαζ και τις προϋποθέσεις για τη δημιουργία της (γκόσπελ). 2) Μαθαίνουν με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού τους βασικούς σταθμούς εξέλιξης της τζαζ (Dixieland-Ν.Ορλεάνη, Swing και Free Jazz). 3) Μαθαίνουν βασικές συγχορδίες της τζαζ. Λέξεις-κλειδιά: αυτοσχεδιαμός, συγκοπτόμενος ρυθμός, ορχήστρα μπάντας, κορνέτα, τρομπόνι, ντραμς, μπάντζο, κιθάρα, πιάνο, Louis	Ενδεικτικά παραδείγματα για ενεργητική ακρόαση: 1) Ύφος Ν.Ορλεάνης: *When the Saints go marching in*, 2) Ύφος Swing, *Mood Indigo*, (στίχοι σε σύνδεση με μουσική και τίτλο). 3) Take five (Paul Desmond, 1959) 4) Οι μαθητές αφού κατανοήσουν τα βασικά στοιχεία της τζαζ (κυρίως βασικές συγχορδίες) με φύλλο εργασίας, αυτοσχεδιάζουν σε δοσμένη μικρή μελωδία, προσθέτοντας φθόγγους-στολίδια, αλλάζοντας τα τονικά ύψη και το ρυθμό ή αυτοσχεδιάζουν πάνω σε δοσμένο αρμονικό σχήμα ή διαδοχή λίγων συγχορδιών που επαναλαμβάνεται συνεχώς.

	Armstrong.	
3.3. Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΡΟΚ		
Στόχοι: 1) Οι μαθητές να συνδέσουν τη μουσική ροκ με τα κοινωνικά γεγονότα και προβλήματα της περιόδου εμφάνισής της. 2) Οι μαθητές να συνειδητοποιήσουν τους λόγους δημιουργίας, διάδοσης και πρόσληψης της μουσικής αυτής στις μεγάλες κοινωνικές μάζες (ραδιόφωνο-ηλεκτρικά όργανα με διαφορετικές εκφραστικές δυνατότητες, σύνδεση με χορό.) 3) Οι μαθητές να μάθουν να αναλύουν τη μουσική αυτή στα επιμέρους στοιχεία της, μελωδία, ρυθμός, αρμονία, μουσικά όργανα-ηχόχρωμα, κείμενο και να συνδέσουν τη μουσική αυτή με τη μουσική που ακούν σήμερα, ώστε να αποκτήσουν αισθητικά κριτήρια για τα διάφορα είδη μουσικής και να τα διακρίνουν από εκείνα με τις εμπορικές επιδιώξεις.	1) Οι μαθητές συζητούν για την προέλευση της ροκ από το Rhythm ‘n’ Blues της τζαζ και για τη σύνδεση της ροκ με τον τρόπο ντυσίματος, συμπεριφοράς και στάση ζωής. 2) Οι μαθητές παρουσιάζουν ηχητικό υλικό από τη δισκοθήκη τους και διαχωρίζουν τα πρώτα τραγούδια της ροκ (*Ροκ εν Ρολ*, *Rock ‘n’ Roll*, Elvis Prisley, Jerry Lee Lewis, Bob Dylan- *Blowin In the Wind*-, Doors, Pink Floyd -The Wall, Beatles, Monkeys, Rolling Stones) από τα μεταγενέστερα με τον πιο σκληρό ήχο και με έντονη έκφραση των κοινωνικών κινημάτων της εποχής (Hard Rock, Heavy Metal, New Wave), αλλά και από άλλα χορευτικά είδη μουσικής (Funk, Michael Jackson, Hip-Hop). Με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού κατατάσσουν το υλικό σε κατηγορίες, μιλούν για τα κείμενα και τη μουσική. Συνοδεία φύλλου εργασίας. Διατυπώνουν κριτικές απόψεις. Λέξεις-κλειδιά: όργανα ορχήστρας ροκ, ηλεκτρικά μουσικά όργανα, αυτοσχεδιασμός, γκλισάντο.	1) Οι μαθητές ακούν και αναλύουν αντιπροσωπευτικά τραγούδια της ροκ μουσικής (φύλλο εργασίας). Επιλέγουν ανά ομάδες ένα τραγούδι της αρεσκείας τους και αναλύουν το περιεχόμενο-νόημα των στίχων, τη χρήση οργάνων, το ρυθμό, τη φωνή και συμπεραίνουν μόνοι τους για την αξία του τραγουδιού και για τη σχέση που έχει με την προσωπική τους ζωή και αν τους επηρεάζει θετικά ή αρνητικά. 2) Ακούν τραγούδια των Beatles σε χορωδιακές διασκευές (συγκρίσεις των τραγουδιών με διασκευές, φύλλο εργασίας) 3) Ακούν επεξεργασίες ροκ από άλλα είδη μουσικής και κάνουν συγκρίσεις. 4) Χειρισμός προγραμμάτων επεξεργασίας και μετατροπής ήχου στον Η/Υ: Οι μαθητές επιλέγουν ένα μουσικό θέμα και παρεμβαίνουν, μετατρέποντάς το σε διάφορα στιλ και χρησιμοποιώντας κάθε φορά διαφορετικά όργανα. Αλλάζουν τις συχνότητες και καταγράφουν το αποτέλεσμα. 5) Ηχογράφηση ενός τραγουδιού με το Audacity και εξαγωγή σε mp3. Η εκπομπή αυτή μπορεί να ακουστεί στο διαδικτυακό μαθητικό ραδιόφωνο European School Radio. Με φωτογραφίες από την εκτέλεση γίνεται και χρήση του Windows Movie Maker για δημιουργία βίντεο.
3.4. ΤΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΜΙΟΥΖΙΚΑΛ		
1) Οι μαθητές να γνωρίσουν το είδος του musical και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες δημιουργήθηκε	1) Αναφορά στο αμερικανικό μιούζικαλ (musical comedy) και στους λόγους και στις συνθήκες κάτω από τις	1) Ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει ενδεικτικά μέρη από ένα ή από διάφορα μιούζικαλ και ζητά από τους μαθητές να αναφέρουν τις εμπειρίες που έχουν από αυτό το είδος μουσικής. 2) Ενδεικτικό παράδειγμα για ενεργητική ακρόαση:

2) Να συσχετίσουν επιλεγμένα μιούζικαλ με τη γενικότερη κοινωνική κατάσταση της εκάστοτε εποχής, η οποία πολλές φορές αναπαρίσταται στο μιούζικαλ σατυρικά. (π.χ. οικονομική κρίση του 1930) 3) Να αναφέρουν έργα που έχουν αποδοθεί με διαφορετική ορχήστρα ή διαφορετική σκηνοθεσία. 4) Να αναγνωρίζουν μουσικά όργανα στην ορχήστρα και να συσχετίζουν το χορό με τη μουσική. 5) Να ασκηθούν στην ορθή απόδοση τραγουδιού και στη ρυθμική συνοδεία με απλά κρουστά όργανα.	οποίες διαδόθηκε. 2) Αναφορά σε συνθέτες σημαντικών μιούζικαλ. 3) Δραστηριότητες σε αποσπάσματα από μιούζικαλ. Ενδεικτικά αναφέρονται τα μιούζικαλ: *La La Lucille,* G. Gershwin (1919) *Lady, Be Good,* G. Gershwin (1924) *No, No, Nanette,* V. Youmans (1925)/*Η Όπερα της πεντάρας,* Kurt Weill, (1928)/ *Strike Up the Band,* G. Gershwin (1930)/*Annie Get Your Gun*, Irving Berlin (1946)/*Singing in the rain*, Nacio Herb Braun (1952)/ *Wonderful Town*, Leonard Bernstein (1953)/*My fair lady*, Frederick Loewe (1956)/*West side story*, Leonard Bernstein (1957)/ *Funny Girl,* J. Styne (1964)/*Η μελωδία της ευτυχίας*, Ρίτσαρντ Ρότζερς και Όσκαρ Χάμερσταϊν (1965)/*Jesus Christ Superstar,* Andrew Loyd Webber (1970)/ *Fiddler on the roof*, Jerry Bock (1971)/*Grease*, Jim Jacobs &Warren Casey (1971-72)/ *Evita,* A. L. Weber (1976)/*Annie,* C. Strouse (1977)/*Cats,* Andrew Loyd Webber (1981)/*Blood Brother*, Willy Russell (1983)/*The Phantom of the opera,* Andrew Loyd Webber (1986)	*Η Όπερα της Πεντάρας,* μουσική Kurt Weill (λιμπρέτο του Berthold Brecht). Συνοδεία χάρτη ακρόασης και φύλλου εργασίας. Σύνδεση του έργου με την κοινωνική κατάσταση και την οικονομική κρίση της εποχής. 3) Εναλλακτικό παράδειγμα: «Tonight», ντουέτο από το *West Side Story* του Λ. Μπερνστάϊν 4) Οι μαθητές καλούνται σε ένα από τα παραπάνω παραδείγματα ή σε άλλα να γνωρίσουν τις πηγές και τις συνθήκες δημιουργίας και διάδοσης του μιούζικαλ, να ανακαλύψουν τα χαρακτηριστικά στοιχεία του μιούζικαλ, να αναγνωρίσουν τα όργανα που χρησιμοποιούνται, να παρατηρήσουν τα χορευτικά στοιχεία, τις ενδυμασίες, τους διαλόγους και τα ήθη που προβάλλονται ανάλογα με την εποχή που διαδραματίζεται ένα έργο μιούζικαλ. 5) Ο εκπαιδευτικός δίνει δημοφιλείς μελωδίες στους μαθητές και εκείνοι τις αποδίδουν και συνοδεύουν με κρουστά όργανα το C.D.player, ανάλογα με τις δυνατότητές τους. 6) Οι μαθητές καταρτίζουν μία ψηφιακή μουσική βιβλιοθήκη αποτελούμενη από γνωστά τραγούδια από διάφορα μιούζικαλ.
4. ΕΝΤΕΧΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΜΕ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΤΖΑΖ		
1) Οι μαθητές να αναγνωρίζουν μουσικά όργανα κατά την ακρόαση. 2) Να αντιληφθούν τις	Αναφορά στους συνθέτες: Ντ. Σοστακόβιτς (Dmitri Shostakovich, 1906-1975), Τζορτζ Γκέρσουιν	Ενδεικτικά παραδείγματα για ακρόαση: 1) Ντ. Σοστακόβιτς, *Jazz Suite, αρ. 2,* Waltz no. 2, (βλ. και ταινία *Anna Karenina*, 1997) 2) Ντ. Σοστακόβιτς, *Jazz Suite, αρ. 1,* Foxtrot αρ. 3 3) Ντ. Σοστακόβιτς (ενορχήστρωση, 1927), Tahiti

επιδράσεις της τζαζ μουσικής σε συνθέτες.	(1898-1937), Ντ. Μιγιώ (Darius Milhaud, 182-1974), Ι. Στραβίνσκι, *Ebony Concerto*.	Trot (Tea for two), youtube.com/watch?v=Hol_d_gQ62g), από το μιούζικαλ του Vincent Youmans, *No, no, Nanette* (1925) (βλ. και παραπάνω «Το αμερικάνικο μιούζικαλ») 4) Τζ. Γκέρσουιν, *Γαλάζια Ραψωδία* 5) Ντ. Μιγιώ, *Το βόδι πάνω στη στέγη*, (*Le Boeuf sur le Toit)*, 1920 (διεύθ. με L. Bernstein)
5. Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΑΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ		
1) Οι μαθητές να γνωρίσουν τον όρο Soundtrack 2) Να παρατηρήσουν τη λειτουργία της μουσικής ως μουσική επένδυση της εικόνας	Αναφορά σε σημαντικές ταινίες ή/και soundtrack, όπως: *Χριστουγεννιάτικος εφιάλτης*, *Ο πόλεμος των άστρων*, *Οι πειρατές της Καραϊβικής*, *Αμελή*, *Τα παιδιά της χορωδίας*, *Η Οδύσσεια του Διαστήματος* (με αποσπάσματα από τα: *Τάδε έφη Ζαρατούστρα* του Ρ. Στράους, *Lux Aeterna* και *Ατμόσφαιρες* του Λίγκετι), *Τιτανικός, Το πιάνο*, *Ο πιανίστας* (μουσική Φ. Σοπέν και Β. Κίλαρ), *Ο Ιππότης με το Ρόδο* (μουσική Ρ. Στράους), Αλέξανδρο Νιέφσκι (μουσική Σ. Προκόφιεφ) Ενδεικτικά, συνθέτες κινηματογραφικής μουσικής: Ένιο Μορικόνε (Ennio Morricone, 1928-) Τζον Γουίλιαμς (John Williams 1932-), Χανς Τσίμερ (Hans Zimmer 1957 -), Αλεξάντρ Ντεσπλά (Alexandre Desplat 1961-), Γιαν Τιρσέν (Yann Tiersen 1970-), Nino Rota (1911-1979)	1) Προβολή στην τάξη αποσπασμάτων επιλεγμένων ταινιών 2)Οι μαθητές καλούνται να αναφέρουν τις εντυπώσεις τους, τι τους άρεσε και γιατί, με ποιους τρόπους η μουσική περιγράφει, υποβάλει και ενισχύει τα διαδραματιζόμενα, καθώς και τι συναισθήματα τους προκαλεί.
ΙΙ. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΟΝ 20^{Ο} ΑΙΩΝΑ		
1.Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1950		
1.1.Η ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΗ ΣΧΟΛΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ		
1) Οι μαθητές να συνδέσουν τη μουσική στα Επτάνησα με τη μουσική παράδοση της Ιταλίας στο πλαίσιο των ιστορικών συνθηκών της περιόδου.	1) Γίνεται αναφορά στην επτανησιακή πολυφωνική καντάδα και στη μουσική ζωή της εποχής (φιλαρμονικές εταιρείες) 2) Επισημαίνονται οι	1) Οι μαθητές καλούνται να παρατηρήσουν τις επιδράσεις της ιταλικής μουσικής παράδοσης στην επτανησιακή καντάδα. Γίνεται ενεργητική ακρόαση με σύγκριση δύο παραδειγμάτων. 2) Επιπλέον παραδείγματα για ακρόαση: «Ύμνος εις την Ελευθερία» του Μάντζαρου και

2) Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της επτανησιακής μουσικής, το ρόλο των Επτανησίων συνθετών και των φιλαρμονικών εταιρειών στη δημιουργία της ελληνικής εθνικής μουσικής. 3) Να γνωρίσουν σημαντικούς Επτανήσιους συνθέτες και αντιπροσωπευτικά έργα τους. 4) Να ασκηθούν στην ορθή απόδοση τραγουδιών και στη συνοδεία τους με απλά όργανα.	σημαντικότεροι συνθέτες και τα έργα τους: Ν. Μάντζαρος, Σπ. Σαμάρας, Π. Καρρέρ, όπως και τα κοινά μεταξύ τους γνωρίσματα. Αναφορά στις επτανησιακές όπερες ως απόρροια της ιταλικής παράδοσης. 3) Οι μαθητές με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού βρίσκουν όπερες των επτανησίων συνθετών που βασίζονται σε γεγονότα της ελληνικής επανάστασης. Λέξεις-κλειδιά: επτανησιακή καντάδα, φιλαρμονικές εταιρείες, επτανησιακή όπερα, παραδοσιακή ελληνική μελωδία, πρίμο-σεκόντο, ρυθμική επιβράδυνση (ritenutto), επανάσταση 1821, εθνική συνείδηση, εθνικός ποιητής.	«Ολυμπιακός ύμνος» του Σαμάρα. Επίσης, «Ο γέρο-Δήμος» από την όπερα Μάρκος Μπότσαρης του Καρρέρ. Φύλλο εργασίας για τη δομή της μουσικής, τα όργανα συνοδείας, το κείμενο, τους ποιητές. Σύνδεση με το μάθημα της λογοτεχνίας. 3) Οι μαθητές μαθαίνουν να τραγουδούν ορθά τον Εθνικό Ύμνο και τον Γέρο-Δήμο και τα παρουσιάζουν σε μία γιορτή 25ης Μαρτίου. 4) Ηχογραφούν τη γιορτή ή τη βιντεοσκοπούν με χρήση του Windows Movie Maker. Αξιολογούν την απόδοση.
1.2.Η ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΚΑΝΤΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ		
1) Οι μαθητές να κατανοήσουν τις κοινωνικές, και πολιτιστικές συνθήκες δημιουργίας της αθηναϊκής καντάδας και να τη διακρίνουν από την επτανησιακή. 2) Να γνωρίσουν τα μουσικά όργανα που συνοδεύουν. 3) Να συσχετίσουν το αστικό τραγούδι της εποχής με τη σημερινή μουσική (ρόλος μέσων ενημέρωσης, έλλειψη ανθρωπίνων περιεχομένων, μουσική βιομηχανία) 4) Να γνωρίσουν την ελληνική τζαζ, δεύτερο μισό του 20ού, προϊόν επίδρασης της ευρωπαϊκής τζαζ.	1) Αναφορά στην αθηναϊκή καντάδα. 2) Αναφορά στο αστικό τραγούδι και στις κοινωνικές συνθήκες του (ίδρυση ραδιοφωνικού σταθμού-1938, εισροή αμερικανικής μουσικής) στους εκπροσώπους του: Αττίκ (Κλέων Τριανταφύλλου), Μιχάλης Σουγιούλ, Κώστας Γιαννίδης (Γ. Κων/δης), Χ. Χαιρόπουλος, Ν. Γούναρης. 3) 1940: αρχή διάδοσης του ύφους τζαζ: Γ. Σπάρτακος, Τάκης Μωράκης (*Σε μαγικά νησιά-Τ' αγόρι μου)*, Γ. Μουζάκη (*Βίρα τις άγκυρες*, 1949) Μ Πλέσσας (*Αν σ' αρνηθώ*	1) Ενδεικτικό παράδειγμα: Οι μαθητές ακούν την καντάδα *Στης Πλάκας τις ανηφοριές* και την καντάδα Μπάρμπα Γιάννη Κανατά (μουσική: Κωνσταντινίδης Γρ., στίχοι: Τίμου Μωραϊτίνη). Εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές με την επτανησιακή καντάδα. Συνδέουν την αθηναϊκή καντάδα με τη λογοτεχνία της εποχής (Δροσίνης, Βαλαωρίτης, Πολέμης). 2) Οι μαθητές αναζητούν πληροφορίες για τους θεμελιωτές της αθηναϊκής καντάδας (Τ. Ξανθόπουλος, Δ. Ρόδιος). 3) Οι μαθητές επιλέγουν ένα από τα προτεινόμενα τραγούδια σε ύφος τζαζ και παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά του και συσχετίζουν τη μουσική με νοήματα του κειμένου.

	αγάπη μου), Κ. Γιαννίδης (*Ξύπνα αγάπη μου,* βλ. και παρακάτω Γ. Κωνσταντινίδης, 1.4. «Η εθνική σχολή μουσικής») Λέξεις-κλειδιά: αθηναϊκή καντάδα, αστικό τραγούδι, στροφική μορφή μουσικής, τραγούδι τζαζ, φοξ-τροτ, Πλάκα, μέσα ενημέρωσης, μουσική βιομηχανία.)	
	1.3.Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΠΕΡΕΤΑ	
1) Οι μαθητές να γνωρίσουν τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες εμφάνισης της ελληνικής οπερέτας. 2) Να αντιληφθούν τη θέση της οπερέτας στην κοινωνία της εποχής. 3) Να αναγνωρίζουν τα γνωρίσματα της οπερέτας ως είδος σύνθεσης και να τη διακρίνουν από την όπερα και το μιούζικαλ. 4) Να γνωρίσουν τα μέρη από τα οποία αποτελείται η οπερέτα και να διακρίνουν τα όργανα της ορχήστρας.	1) Αναφορά στις προϋποθέσεις διάδοσης της ελληνικής οπερέτας (ιταλικοί μελοδραματικοί θίασοι, βαυαρικές μπάντες, αστικοποίηση της ελληνικής κοινωνίας με δυτικά πρότυπα) και στις αντιδράσεις ενός μέρους της αθηναϊκής κοινωνίας (Μακρυγιάννης). 2) Επισημαίνονται τα μέρη της οπερέτας και γίνεται διάκριση από την όπερα. 3)Επισημαίνονται σημαντικά γνωρίσματα δομής, ύφους, κειμένου μέσα από ενεργητική ακρόαση. Λέξεις-κλειδιά: οπερέτα, όπερα, μιούζικαλ, μελοδραματικός θίασος, πρόζα, λιμπρέτο, ορχήστρα, σκηνοθεσία, μονωδία, σολίστ, άρια, ντουέτο, τρίο, αστικοποίηση.	1) Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και δίνεται σε αυτούς διαφορετικό πληροφοριακό υλικό για κάθε ομάδα. Οι μαθητές παρουσιάζουν τις πληροφορίες πρώτα στην ομάδα τους και στη συνέχεια στην ολομέλεια. (τεχνική της συνανάγνωσης). 2) Ενεργητική ακρόαση, αποσπάσματα από: τον *Βαφτιστικό* (1918) του Θεόφραστου Σακελλαρίδη ή/και από το *Οι Απάχηδες των Αθηνών* (1921) του Νίκου Χατζηαποστόλου. Οι μαθητές, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού, επισημαίνουν βασικά σημεία δομής και ύφους της μουσικής σε σύνδεση με το κείμενο, αλλά και σημεία δραματουργικής λειτουργίας της μουσικής. Δίνεται φύλλο εργασίας. 3) Ανάλογα με τις δυνατότητές τους και εφόσον επιθυμούν οι μαθητές τραγουδούν μουσικά θέματα από τα έργα των ακροάσεων και συνοδεύουν με απλά κρουστά όργανα. 4) Οι μαθητές καταρτίζουν μία ψηφιακή μουσική βιβλιοθήκη, αποτελούμενη από ποτ πουρί από γνωστές άριες οπερέτας. 5) Οι μαθητές ετοιμάζουν μία σύντομη παρουσίαση της όπερας, οπερέτας και μιούζικαλ (συγγραφή κειμένων, ακουστικών αποσπασμάτων), την ηχογραφούν με το audacity και την παρουσιάζουν σε τοπικό ραδιοφωνικό σταθμό ή στο European School radio.
	1.4.Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ	
1) Να αντιληφθούν την επτανησιακή μουσική ως προβάδισμα της δημιουργίας της εθνικής μουσικής. 2) Οι μαθητές να γνωρίσουν τη μουσική ζωή της εποχής και τις κοινωνικοπολιτικές	1) Αναφορά στην επτανησιακή μουσική, στις επικρατούσες κοινωνικές συνθήκες και στη μουσική ζωή στην Αθήνα (Ωδείο Αθηνών, Ελληνικό Μελόδραμα, Εθνική Λυρική Σκηνή) στις αρχές του 20ού αι.	1) Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και παρουσιάζουν στην ολομέλεια διαφορετικό πληροφοριακό υλικό που έχει δοθεί από τον εκπαιδευτικό. (τεχνική της συνανάγνωσης) Ενδεικτικά παραδείγματα για μουσική ακρόαση: 2) Μ. Καλομοίρης, «Τη υπερμάχω» από: *Η Συμφωνία της Λεβεντιάς* (4ο μέρος) 3)Μ. Καλομοίρης,«Χριστουγεννιάτικα κάλαντα» από το *Δαχτυλίδι της μάνας*, (1η πράξη)

συνθήκες εμφάνισης και διάδοσης της λόγιας ελληνικής μουσικής στην Αθήνα στις αρχές του 20ού αιώνα. 3) Να συνειδητοποιήσουν τη σύνδεση των συνθετών με τη λογοτεχνική κοινότητα της εποχής και τα κοινά εθνικά αιτήματα που προβλήθηκαν μέσω της μουσικής. 4) Να αντιληφθούν τους τρόπους με τους οποίους η μουσική προβάλει τα εθνικά αιτήματα και το εθνικό χρώμα. (μελωδία, ρυθμός, θρύλοι, ελληνική λογοτεχνία, θρύλοι και ιστορία).	ως ιστορικές προϋποθέσεις για τη δημιουργία εθνικής μουσικής. 2) Αναφορά στη σχέση των Ελλήνων συνθετών της εποχής με το κίνημα του δημοτικισμού και στη σύμπνοια των αντιλήψεών τους όσον αφορά την διατύπωση κοινών εθνικών αιτημάτων. Οι μαθητές κατανοούν το αίτημα των συνθετών για δημιουργία εθνικής μουσικής, η οποία βασίζεται στη λογοτεχνία του δημοτικισμού, στους θρύλους, στις παραδόσεις και στην ιστορία του ελληνικού έθνους. 3) Οι μαθητές αντιλαμβάνονται μέσα από δραστηριότητες τους τρόπους με τους οποίους η μουσική προβάλει τα εθνικά αιτήματα, το εθνικό χρώμα. (μελωδία και ρυθμός που παραπέμπουν στο ελληνικό δημοτικό τραγούδι.) Συνειδητοποιούν τον κοινωνιολογικό χαρακτήρα της μουσικής της εποχής. Λέξεις-κλειδιά: Ελληνικό Μελόδραμα, Ωδείο Αθηνών, Εθνική Λυρική Σκηνή, δημοτικισμός, εθνικό χρώμα, εθνική συνείδηση, ελληνικοί θρύλοι, ελληνική λογοτεχνία, ελληνική ιστορία.	4) Μ. Καλομοίρης, το χορωδιακό «Σαράντα παλληκάρια» από: *Ο Πρωτομάστορας* 5) Γ. Κωνσταντινίδης: «Τσάμικος», αρ. 1 από το: *Τρεις ελληνικοί χοροί*. 6) Ν. Σκαλκώτας, τους χορούς «Κλέφτικος» και «Ηπειρώτικος» από το: *36 ελληνικοί χοροί*. 7) Ν. Σκαλκώτας, τα: «Η τράτα» και «Χορός των κυμάτων» από: *Η θάλασσα* (σουίτα για μπαλέτο) 8) Π. Πετρίδης, *1η Συμφωνία (Ελληνική),* μέρος IV: Presto. Στα παραπάνω παραδείγματα οι μαθητές αντιλαμβάνονται με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού και με συνοδεία φύλλου εργασίας τους τρόπους με τους οποίους προβάλλεται στη μουσική το εθνικό στοιχείο (μελωδία, ρυθμός, μεγάλη ορχήστρα σε σχέση με νόημα κειμένου). Οι μαθητές κάνουν συγκρίσεις με την παραδοσιακή μελωδία και συνδέουν τη μουσική με τη λογοτεχνία της εποχής και τις επικρατούσες αντιλήψεις. Δίνεται φύλλο εργασίας.
2. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΟ 1950		
2.1. ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ		
1) Να συνδέσουν την ελληνική μουσική μετά το 1950 με την ευρωπαϊκή πειραματική	1) Αναφορά στα γνωρίσματα της ελληνικής μουσικής μετά το 1950.	1) Ενδεικτικό παράδειγμα για ακρόαση: Ιάννης Ξενάκης, *Μεταστάσεις*. Δίνεται φύλλο εργασίας. Οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις για τη μορφή του έργου, για τη

μουσική και να συνειδητοποιήσουν τις επιδράσεις της δεύτερης στην πρώτη. 2) Να παρατηρήσουν αν προβάλλονται στη μουσική αυτή εθνικά στοιχεία εμφανώς αντιληπτά. 3) Να γνωρίσουν σημαντικούς Έλληνες μουσικούς που διέπρεψαν στο χώρο της μουσικής.	2)Διακεκριμένοι Έλληνες μουσικοί: Δ. Μητρόπουλος, Μ. Κάλλας Λέξεις-κλειδιά: Ηχητική μάζα, κλάστερ, γκλισάντο, κρεσέντο, ντιμινουέντο, φορτίσιμο, πιανίσιμο, γραφική παρτιτούρα, σημειογραφία.	σημειογραφία, για τις λέξεις κλειδιά και για το μήνυμα του μουσικού έργου σε συσχέτιση με τον τίτλο του. 2) Ο κάθε μαθητής, εκπρόσωπος της ομάδας του, παρουσιάζει σύντομο πληροφοριακό υλικό στην ολομέλεια για τη ζωή και το έργο διακεκριμένων Ελλήνων μουσικών. (τεχνική της συνανάγνωσης). Ακρόαση επιλεγμένων έργων. 3) Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες δημιουργούν τη δική τους μουσική με αυτοσχέδια όργανα και αποτυπώνουν γραφικά τη δημιουργία τους.
2.2. Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΟΥ Μ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ ΚΑΙ ΤΟΥ Μ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ		
1) Οι μαθητές να γνωρίσουν τη «λαϊκή μουσική», τους σημαντικούς συνθέτες της και αντιπροσωπευτικά έργα τους. 2) Να συνειδητοποιήσουν τη σχέση της μουσικής αυτής με την ελληνική ιστορία, την κοινωνικο-πολιτική κατάσταση και τη λογοτεχνική παραγωγή της περιόδου. 3) Να συνδέσουν τη μουσική αυτή με τις σχολικές γιορτές. 4) Να γνωρίσουν το πολιτικό τραγούδι (δεκαετία 1960) και τους τρόπους διάδοσής του (μπουάτ και μεγάλες συναυλίες του Θεοδωράκη) 5) Να αποδίδουν ορθά ένα τραγούδι και να το συνοδεύουν ρυθμικά.	1) Σύνδεση της μουσικής αυτής με την κοινωνικο-πολιτική κατάσταση και τη λογοτεχνία της εποχής. Συνθέτες: Μ. Χατζιδάκις, Μ. Θεοδωράκης 2) Αναφορά στις επεξεργασίες ρεμπέτικων και λαϊκών τραγουδιών από τους συνθέτες Χατζιδάκι και Θεοδωράκη. (π.χ. το *Πικραμένο αγόρι* του Τσιτσάνη περιλαμβάνεται στο: *Ο σκληρός Απρίλης* του Χατζιδάκι, 1945) 3) Αναφορά στις συνεργασίες-συμπράξεις των συνθετών (οργάνωση κοινών συναυλιών, π.χ. συνεργασία Χατζιδάκι και Τσιτσάνη, μουσική στις ταινίες *Στέλλα*, *Λατέρνα, φτώχεια και φιλότιμο* (1955) και συνεργασία Χατζηδάκι και Θεοδωράκη στον *Επιτάφιο*: σε ενορχήστρωση Χατζιδάκι (ερμηνεία Ν. Μούσχουρη και Γ. Μούτσιου), σε ενορχήστρωση Θεοδωράκη (ερμηνεία Μ. Λίντα)	Ενδεικτικό παράδειγμα για ενεργητική ακρόαση: 1) Μ. Θεοδωράκης, *Επιτάφιος* (κύκλος τραγουδιών). Εξήγηση του όρου «κύκλος τραγουδιών» (κυριαρχία μιας ιδέας σε ενιαίο μουσικό ύφος) και συσχέτιση με τον όρο «κύκλος ποιημάτων». Ανάλυση μορφής-δομής της μουσικής σε σχέση με ποίηση και νοήματά της. Σύνδεση της μουσικής του κύκλου με τα γεγονότα που προκάλεσαν την έμπνευση των αντίστοιχων ποιημάτων από τον Γ. Ρίτσο. Πληροφορίες για το ποιητικό έργο. Επίσης, σύγκριση εκτέλεσης του *Επιταφίου* με ενορχήστρωση Χατζιδάκι (ερμ. Ν. Μούσχουρη και Γ. Μούτσιος) και με ενορχήστρωση Θεοδωράκη (ερμ. Μ. Λίντα). Συνοδεία φύλλου εργασίας. 2) Μ. Θεοδωράκης: *Άξιον Εστί.* Οι μαθητές συνδέουν τη μουσική με το ποιητικό έργο, κατανοούν τα νοήματά της και τα αναζητούν στη μουσική. Φύλλο εργασίας. 3) Μ. Χατζιδάκις, ακρόαση: *Το χαμόγελο της Τζοκόντας*. Έμφαση στο ηχόχρωμα και στις ενορχηστρώσεις. Φύλλο εργασίας. 4) Ακρόαση του τραγουδιού «Τ' αστέρι του βοριά»-σύνδεση με το φαινόμενο της ξενιτειάς και με τη σημερινή πραγματικότητα. 5) Ορθή απόδοση του τραγουδιού «Ο Τσάμικος» και παρουσίασή του σε γιορτή $25^{ης}$ Μαρτίου. 6) Ορθή απόδοση τραγουδιών από το *Άξιον εστί* και συνοδεία με εύκολα κρουστά. Οι μαθητές συμμετέχουν σε μία γιορτή $28^{ης}$ Οκτωβρίου. 7) Δίνεται σχετικό πληροφοριακό υλικό στις ομάδες για τους σημαντικούς συνθέτες (τεχνική της συν-ανάγνωσης, βλ. παραπάνω). 8) Οι μαθητές γράφουν δικούς τους στίχους πάνω σε δοσμένες μελωδίες.

	Λέξεις –κλειδιά: λαϊκή μουσική, έντεχνη μουσική, εθνική ταυτότητα, ρεμπέτικο, 28η Οκτωβρίου, κύκλος τραγουδιών.	

Ι. ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΩΝ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ

Σκοπός του μαθήματος των Εικαστικών

Το διδακτικό αντικείμενο των Εικαστικών στην Α΄ Λυκείου παρέχει ένα συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων της εικαστικής γλώσσας και παράλληλα συμβάλλει στην ανάπτυξη ικανοτήτων-δεξιοτήτων, στάσεων και συμπεριφορών που καλλιεργούν τη δημιουργική και κριτική σκέψη και συμβάλλουν στην επίλυση προβλημάτων, στην επικοινωνία, στην αυτοεπίγνωση, στην αυτοπεποίθηση, στην απόκτηση κινήτρων μάθησης, στην ενσυναίσθηση και στην αποδοχή του «άλλου». Γενικότερα, το γνωστικό αντικείμενο των Εικαστικών συμβάλλει στη δημιουργία ενός ολόπλευρα καλλιεργημένου και ολοκληρωμένου ανθρώπου που μπορεί αφενός να απολαμβάνει ως θεατής και δημιουργός την Τέχνη και αφετέρου να κατανοεί μέσω αυτής τον εαυτό του αλλά και τον κοινωνικό της ρόλο.
Σκοπός της Εικαστικής αγωγής στην Α΄ Λυκείου είναι να δημιουργήσει κριτικά σκεπτόμενους μαθητές και αυριανούς πολίτες, ευαισθητοποιημένους σε θέματα Αειφόρου Ανάπτυξης - Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, μέσα από αισθητικές εικαστικές εμπειρίες.

Άξονες του Μαθήματος- Στόχοι

Οι μαθητές και οι μαθήτριες της Α΄ Λυκείου, μέσα από τις αισθητικές εικαστικές εμπειρίες, επιδιώκεται να αποκτήσουν:
1.Ένα συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων της εικαστικής γλώσσας που αναπτύσσεται σε ενότητες ως εξής:
- Μορφοπλαστικά στοιχεία σύνθεσης.
(σημείο, γραμμή, σχήμα, τόνος(φως-σκιά), στερεό- όγκος, χρώμα, υφή)
-Βασικές αρχές σύνθεσης, προοπτική.
(συμμετρία-ασυμμετρία, ρυθμός-επανάληψη, ιεραρχία, αρμονία – αντίθεση. ένταση).
-Εικαστικές μορφές τέχνης.
(Καλές τέχνες, Εφαρμοσμένες τέχνες, Παραδοσιακές τέχνες. Υλικά μέσα και τεχνικές)
-Τέχνη και Πολιτισμός του 20ου αιώνα.
(Εικαστικές τέχνες στην Ευρώπη και στην Ελλάδα-Κυριότερα ρεύματα.
Ανάλυση έργου τέχνης: περιγραφή ,μορφή, μορφολογικά στοιχεία, δομή, νόημα, αξιολόγηση.
Σύγχρονες μορφές εικαστικής δημιουργίας: Εγκατάσταση, performance
happening, video art, computer art κ.ά.).

2.Ικανότητες και δεξιότητες των μαθητών/τριών που απαιτούνται από τις συνθήκες που διαμορφώνονται στην κοινωνία του 21ου αιώνα και αφορούν:
-Στη μετατροπή της εικαστικής θεωρίας σε εικαστική πράξη.
-Στη διαδικασία του σχεδιασμού, της οργάνωσης, της δημιουργίας και της προώθησης των εικαστικών τους έργων στη σχολική κοινότητα αλλά και στην τοπική και ευρύτερη κοινωνία.
-Στην αισθητική κρίση και καλλιέργεια.
-Στον πειραματισμό με τη χρήση νέων τεχνολογιών, μέσων και υλικών και στην παρουσίαση των εργασιών τους με πολλές μορφές (πολυμέσα κ.ά.)

-Στην έρευνα, στην καταγραφή και στην εξάσκηση, στη λύση προβλημάτων κατά τη δημιουργία εικαστικών έργων.
-Στην παρατήρηση του φυσικού και του δομημένου περιβάλλοντος, στην κριτική σκέψη και στην πρόταση λύσεων και ιδεών βελτίωσής του μέσα από εικαστικές παρεμβάσεις.
-Στην κατανόηση του σκοπού και της λειτουργίας των εικαστικών έργων-εικόνων στο άμεσο περιβάλλον.
-Στα εικαστικά επαγγέλματα.
3.Να αναπτύξουν αξίες, στάσεις και συμπεριφορές του σύγχρονου ενεργού δημοκρατικού πολίτη, ώστε :
-Να χρησιμοποιήσουν την Τέχνη ως μέσο επίγνωσης του εαυτού τους αλλά και συνειδητοποίησης του κοινωνικού της ρόλου.
-Να επικοινωνούν ισότιμα και δημιουργικά με τους συμμαθητές τους και τους συνανθρώπους τους μέσα από εικαστικές δράσεις και δημιουργίες.
-Να συμμετέχουν σε ομαδικές διαπολιτισμικές-διαθεματικές δραστηριότητες ευαισθητοποίησης για το Περιβάλλον, την Αειφόρο ανάπτυξη και τον Πολιτισμό.
-Να σηματοδοτούν με εικαστικές παρεμβάσεις-Δράσεις, προβλήματα-ζητήματα που αφορούν τη σχολική κοινότητα και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Δείκτες επιτυχίας- απόδοσης (ενδεικτικά)
-Να κατέχουν επαρκώς την εικαστική γλώσσα.
-Να δημιουργούν εικαστικά έργα με νόημα και προσωπικό προβληματισμό χρησιμοποιώντας διάφορα υλικά, μέσα, τεχνικές και με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών.
-Να περιγράφουν και να αναλύουν μορφολογικά, δομικά, νοηματικά, έργα τέχνης- εικόνες του φυσικού–δομημένου και τεχνολογικού περιβάλλοντος και να προωθούν ιδέες και εικαστικές παρεμβάσεις στον περιβάλλοντα χώρο.
-Να αναλύουν την (εικαστική) εικόνα μορφολογικά, δομικά και νοηματικά και να επεμβαίνουν σε αυτή, προτείνοντας λύσεις παρέμβασης, βελτίωσης και ανατροπής του μηνύματός της.
-Να συμμετέχουν σε ομαδικές εργασίες.
-Να επικοινωνούν δημοκρατικά.
-Να προωθούν την αειφόρο ανάπτυξη και τη διαπολιτισμικότητα μέσα από εικαστικές δράσεις-δραστηριότητες.
Το Πρόγραμμα Σπουδών διαρθρώνεται από τρεις άξονες περιεχομένων, από τους οποίους ο καθένας διαχέεται σε τέσσερις κατακόρυφες στήλες. Στην πρώτη «**Προσδοκώμενα αποτελέσματα, στοχοθεσία»** αναφέρονται οι επιδιωκόμενοι στόχοι του μαθήματος, στη δεύτερη «**Περιεχόμενο - Βασικά θέματα**» αναφέρεται η ύλη του μαθήματος, στην τρίτη «**Ενδεικτικές δραστηριότητες-λέξεις κλειδιά**» αναφέρονται δημιουργικές εικαστικές ασκήσεις και δράσεις.

ΙΙ. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ

1ος άξονας Μορφοπλαστικά Εικαστικά Στοιχεία		
Προσδοκώμενα αποτελέσματα στοχοθεσία	**Περιεχόμενο- Βασικά θέματα**	**Ενδεικτικές δραστηριότητες Λέξεις-κλειδιά**

Οι μαθητές να είναι ικανοί: Να χρησιμοποιούν τα στοιχεία της σύνθεσης στα έργα τους και να εκφράζουν προσωπικούς προβληματισμούς. Να αποκτήσουν κοινωνικές και διαπροσωπικές δεξιότητες.	Μορφοπλαστικά Στοιχεία Σύνθεσης: σημείο γραμμή σχήμα όγκος τόνος (φως και σκιά) χρώμα υφή.	Οι μαθητές: Σχεδιάζουν και δημιουργούν με τα μορφοπλαστικά στοιχεία της σύνθεσης ατομικά ή ομαδικά εικαστικά έργα προσωπικού προβληματισμού σε επίπεδες ή σε τρισδιάστατες κατασκευές με διάφορα υλικά και τεχνικές ή με τη χρήση Η/Υ.
Να αναγνωρίζουν τις βασικές αρχές της σύνθεσης σε ένα έργο τέχνης. Να αναλύουν τα μορφοπλαστικά στοιχεία σε ένα έργο τέχνης. Να κατανοούν σε βάθος τους πιθανούς συμβολισμούς σε ένα έργο τέχνης. Να επικοινωνούν εικαστικά, και να εκφράζουν μηνύματα, ιδέες, αλλά και τις προσωπικές τους απόψεις για κοινωνικά ζητήματα. Να συνειδητοποιήσουν την έννοια της ταυτότητας. Να αποκτήσουν κοινωνικές δεξιότητες, δεξιότητες επικοινωνίας, αποδοχής του «άλλου» και δεξιότητες επίλυσης ζητημάτων και συγκρούσεων.	Σχέδιο Βασικές αρχές σύνθεσης συμμετρία - ασυμμετρία ρυθμός - επανάληψη αρμονία- αντίθεση, ένταση, ιεραρχία.	Σχεδιάζουν και δημιουργούν ατομικά ή ομαδικά εικαστικά έργα με διάφορα υλικά, τεχνικές ή πολυμέσα, προσωπικού ή κοινωνικού προσανατολισμού. Σχεδιάζουν και εκπονούν ερευνητικές εργασίες ατομικές ή ομαδικές με διάφορα υλικά τεχνικές ή πολυμέσα, και εικαστικές δράσεις διαπολιτισμικού χαρακτήρα σχετικές με: ταυτότητα – ετερότητα, κ.ά. Ενδεικτικά: μοτίβα, σύμβολα, φωτογραφίες, κ.α.

2^{ος} άξονας Σημαντικές Ομάδες, Κινήματα και Τάσεις του 20^{ου} αι.		
Προσδοκώμενα αποτελέσματα/ στοχοθεσία	**Περιεχόμενο – Βασικά θέματα**	**Ενδεικτικές δραστηριότητες Λέξεις-κλειδιά**

Οι μαθητές να είναι ικανοί: Να αναγνωρίζουν και να κατανοούν τα βασικά χαρακτηριστικά σημαντικών Ομάδων, Κινημάτων και Τάσεων του 20ου αι. Να εντάσσουν τον αυτοσχεδιασμό και τον πειραματισμό με διάφορα υλικά και τεχνικές στη δημιουργική εικαστική τους διαδικασία. Να διαχειρίζονται ψηφιακά εικόνες και να εκφράζονται δημιουργικά μέσα από τις δυνατότητες των Η/Υ Να αποκτήσουν δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας με άλλα σχολικά περιβάλλοντα μέσω του διαδικτύου και κοινωνικές δεξιότητες, λήψης αποφάσεων, επίλυσης προβλημάτων.	Arte Povera Land-Art, Earth Art Εγκαταστάσεις Dada Εννοιολογική τέχνη Pop Art Happening Performance Βίντεο τέχνη Graffiti Computer art Βασική επεξεργασία ψηφιακής εικόνας.	Οι μαθητές : Σχεδιάζουν και δημιουργούν έργα ατομικά ή ομαδικά με διάφορα υλικά μέσα και τεχνικές χρησιμοποιώντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κινημάτων ή τάσεων του 20ουαι. Σχεδιάζουν και δημιουργούν έργα ατομικά ή ομαδικά με διάφορα υλικά μέσα ή τεχνικές (Βίντεο τέχνη, Εγκαταστάσεις, Computer art, κ.ά.), και προτείνουν λύσεις παρέμβασης, βελτίωσης και ανατροπής για τα καθημερινά σχολικά ή κοινωνικά θέματα, με μορφές σύγχρονης εικαστικής έκφρασης. Μετατρέπουν το λόγο και τον ήχο σε εικόνα και μεταπλάθουν την εικόνα σε λόγο, ώστε να κατανοήσουν τα κινήματα. Δραματοποιούν έργα τέχνης. Αναλύουν έργα τέχνης. Σχεδιάζουν και δημιουργούν εικαστικά έργα ατομικά ή ομαδικά με τη χρήση Η/Υ με περιβαλλοντικό ή κοινωνικό προβληματισμό και τα αναρτούν στο σχολικό δίκτυο.

3ος άξονας

Αρχιτεκτονική, Εφαρμοσμένες και Παραδοσιακές τέχνες		
Προσδοκώμενα αποτελέσματα στοχοθεσία	**Περιεχόμενο - Βασικά θέματα**	**Ενδεικτικές δραστηριότητες Λέξεις-κλειδιά**
Οι μαθητές να είναι ικανοί: Να αναγνωρίζουν το αρχιτεκτονικό ύφος στο ανθρωπογενές περιβάλλον τους. Να αποκτήσουν διαπροσωπικές δεξιότητες, να συνεργάζονται, να συναποφασίζουν και να προτείνουν λύσεις. Να ευαισθητοποιούνται ως ενεργοί πολίτες.	Παραδοσιακό, Τοπικό, Σύγχρονο και Μοντέρνο ύφος στην Αρχιτεκτονική Είδη προοπτικής, προοπτική με 1 σημείο φυγής & προοπτική με 2 σημεία φυγής	Οι μαθητές : Σχεδιάζουν και δημιουργούν εικαστικά ατομικά ή ομαδικά έργα με διάφορα υλικά μέσα ή τεχνικές, παρατηρώντας παραδοσιακούς ή σύγχρονους οικισμούς στη πόλη τους (κτίρια, γέφυρες σιντριβάνια, πλατείες, κ. α). Σχεδιάζουν εικαστικά έργα με τη χρήση προοπτικής. Ενδεικτικά: των προσφιλών χώρων, της ιδανικής πόλης, του δωματίου, του σπιτιού, του σχολείου τους, κ.ά. Σχεδιάζουν και κατασκευάζουν μακέτες ατομικές ή ομαδικές με διάφορα υλικά και μέσα, ιδανικού περιβάλλοντος ή χώρου, με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη. Σχεδιάζουν και δημιουργούν βίντεο-εικονικές ξεναγήσεις για την πόλη τους, ή εικονικές περιηγήσεις σε μουσεία του τόπου τους, και τις αναρτούν στο σχολικό δίκτυο. Συμμετέχουν με εικαστικές δράσεις για τη προστασία του περιβάλλοντος και τη αειφόρο ανάπτυξη.
Να αναγνωρίζουν μορφές εφαρμοσμένων και παραδοσιακών τεχνών. Να χρησιμοποιούν ανάλογες μορφές, τεχνικές και υλικά στις εικαστικές τους δημιουργίες. Να αποκτήσουν κριτική στάση απέναντι στα υπάρχοντα στερεότυπα. Να αναγνωρίζουν και να χρησιμοποιούν τα βασικά στοιχεία του κόμικς και της γελοιογραφίας. Να ερμηνεύουν τα διεθνή σύμβολα να τα τροποποιούν και να σχεδιάζουν νέα, σύμφωνα με τη προσωπική τους αντίληψη.	Γραφιστική Εικονογράφηση Διακόσμηση εσωτερικών χώρων Φωτογραφία	Σχεδιάζουν και δημιουργούν αφίσες με κοινωνικό προβληματισμό, Ενδεικτικά: Διαπολιτισμικότητα, Περιβάλλον φυσικό και ανθρωπογενές, αειφόρος ανάπτυξη, Ετερότητα, κ.α. Σχεδιάζουν και εκπονούν συνθετικές εργασίες, αναζητούν και σχεδιάζουν τις κοινές εικαστικές μορφές, τα σύμβολα, τα μοτίβα και τα θέματα διαφορετικών πολιτισμών. Σχεδιάζουν και δημιουργούν: Φωτοκολάζ, Κόμικς, Γελοιογραφία, Κινούμενη εικόνα, με διαφορετικές τεχνικές και μέσα ορμώμενοι από προσωπικούς προβληματισμούς για κοινωνικά θέματα. Σχεδιάζουν την διακόσμηση οικείων ή προσωπικών χώρων. Σχεδιάζουν και δημιουργούν ατομικά ή ομαδικά έργα με διάφορα υλικά μέσα ή τεχνικές για προσωπικά τους αντικείμενα.

Να γνωρίσουν την λαϊκή τοπική τέχνη και παράδοση και τα καλλιτεχνικά παραδοσιακά επαγγέλματα Να διατυπώνουν εικαστικά τις απόψεις τους, προτείνοντας λύσεις κοινωνικής προόδου ως ενεργοί πολίτες. Να αποκτήσουν κοινωνικές δεξιότητες σχετικά με τη προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και του περιβάλλοντος.	Κινούμενη εικόνα Design Κεραμική, Υφαντική, Αργυροχρυσοχο ΐα, Ξυλογλυπτική	Επινοούν και σχεδιάζουν νέα σύμβολα και διακοσμητικά μοτίβα για επίκαιρα θέματα (κατά της βίας, της ετερότητας κ.α.). Σχεδιάζουν και εκπονούν συνθετικές εργασίες για τη τοπική καλλιτεχνική παράδοση (κεραμικά, κοσμήματα, κεντήματα, υφαντά, κ.α.). Δημιουργούν συλλογές και διοργανώνουν εκθέσεις. Σχεδιάζουν και δημιουργούν εικαστικά έργα ατομικά ή ομαδικά με τοπικές παραδοσιακές τεχνικές, προσαρμοσμένες στις δυνατότητες του σχολείου. Σχεδιάζουν και εκπονούν συνθετικές εργασίες και δημιουργούν έργα ατομικά ή ομαδικά με διάφορα υλικά και τεχνικές, εμπνευσμένα από την Τοπική ή Παγκόσμια Πολιτιστική Κληρονομιά.

Ι. ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Γενικός σκοπός και Φιλοσοφία του Θεάτρου

Ο γενικός σκοπός της διδασκαλίας του Θεάτρου στο σχολείο είναι η ανάπτυξη των φυσικών, διανοητικών και ψυχικών ικανοτήτων των μαθητών, η απελευθέρωση των συναισθημάτων και της φαντασίας τους, καθώς και η καλλιέργεια της κοινωνικότητας και «πολιτειότητάς» τους, ώστε να μπορούν να εκφράζονται δημιουργικά είτε στην τέχνη του Θεάτρου είτε χρησιμοποιώντας το ως μεθοδολογικό εργαλείο για την κατανόηση του κόσμου.
Θα λέγαμε με μια φράση πως το Θέατρο στην εκπαίδευση καλεί τους μαθητές να «σκέφτονται διαφορετικά», αφού αποτελεί μια πλήρη πολιτιστική έκφραση, μια «κουλτούρα δημιουργικότητας»

Ως προς τη φιλοσοφία της διαδικασίας της μάθησης σήμερα διακρίνουμε τέσσερις παιδαγωγικές «σχολές», που διαφοροποιούνται στους στόχους, στην ποιότητα της γνώσης και στη μεθοδολογία που προτείνουν.

Η Σχολή της Ακαδημαϊκής Κατεύθυνσης προτείνει τον σχεδιασμό του Π.Σ. με κριτήριο το αντικείμενο της γνώσης (Τι;) και ξεχωρίζει για τον αυστηρά επιστημονικό της χαρακτήρα. Αντίθετα, η Σχολή της Ανθρωπιστικής Κατεύθυνσης θέτει τον μαθητή στο κέντρο της μαθησιακής διαδικασίας (Ποιος;) δίνοντας μεγάλη σημασία στην ψυχική και συναισθηματική ισορροπία του, καθώς και στην ηθική και πνευματική του καλλιέργεια. Ακολούθως, η Σχολή της Κοινωνικής Αναδόμησης τονίζει σήμερα περισσότερο τα κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης (Γιατί;), συνδέοντας άμεσα τον μαθητή με τον αυριανό ενήλικα πολίτη. Τέλος, η Σχολή της Συστημικής Προσέγγισης προσεγγίζει τη μάθηση ως σύστημα αποτελεσματικής διαδικασίας με στόχο την αξιολόγηση της διδασκαλίας και την αριστεία των μαθητών (Πώς, Πόσο καλά;).

Οι σημερινοί σχεδιαστές των Π. Σ. των γνωστικών αντικειμένων της Καλλιτεχνικής Παιδείας θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας όλες τις Σχολές, να κρίνουμε όσο μπορούμε τις δυνατότητες αλλά και αδυναμίες τους σε σχέση με τους στόχους και τη φιλοσοφία ενός σύγχρονου Π. Σ., και βέβαια το πόσο λειτουργικές είναι οι προτάσεις τους στο πλαίσιο της ελληνικής κοινωνίας και εκπαιδευτικής πραγματικότητας.

Σύμφωνα με τα σημερινά πρότυπα εκπαίδευσης ο μαθητής είναι στο κέντρο της μαθησιακής διαδικασίας, αντιμετωπίζεται στο σύνολό του ως προσωπικότητα και επομένως απαιτείται η ισόρροπη συναισθηματική, γνωστική-πνευματική και σωματική του ανάπτυξη.

Όπως έχει διαπιστωθεί τόσο από τις σύγχρονες τάσεις στην Παιδαγωγική, όσο και μέσα από τη σχολική εμπειρία των τελευταίων δεκαετιών το Θέατρο στην εκπαίδευση μπορεί να παίξει ένα σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών.

Το υπάρχον ΑΠΣ για το μάθημα της Αισθητικής Αγωγής (Φ.Ε.Κ. αρ. 131/τ. Β΄- 7 Φεβ. 2002, άρθρο 39, σ.σ.1377-1380) αναφέρει ότι η Αισθητική Αγωγή καλλιεργεί τρεις φυσικές λειτουργίες, **τις αισθήσεις**, **την αντίληψη** και **την πράξη** και βέβαια η εκπαιδευτική διαδικασία θα πρέπει να καλύπτει ισόρροπα και τις τρεις αυτές λειτουργίες καλλιεργώντας τα εκφραστικά μέσα και τη φαντασία του μαθητή, προάγοντας την αισθητική του θεωρητικά και πρακτικά και φέρνοντάς τον σε επαφή με τα

έργα τέχνης και τους καλλιτέχνες, αλλά προπάντων παρακινώντας τον σε δημιουργικές ατομικές και ομαδικές δραστηριότητες εντός και εκτός σχολείου.

Πράγματι, στο αντικείμενο του Θεάτρου οι μαθητές καλούνται να ελευθερώσουν το σώμα, τη φωνή, και τις αισθήσεις τους τόσο με ασκήσεις σωματικής έκφρασης, όσο και με παιχνίδια ψυχοδυναμικής και αυτοσχεδιασμούς. Να επικοινωνήσουν με τους άλλους, την ομάδα, αναπτύσσοντας σχέσεις μέσα στον χώρο δράσης. Να εκφράσουν τα συναισθήματα, τις σκέψεις και εμπειρίες τους με λεκτική αλλά και μη-λεκτική, συμβολική γλώσσα. Να αναλύσουν και να συνθέσουν ρόλους και χαρακτήρες, συμμετέχοντας ως **δημιουργοί** σε όλο το φάσμα της θεατρικής διαδρομής, από τη δραματουργία και τη δραματική επεξεργασία ενός έργου ως τη σκηνική του σύλληψη (παράσταση).

Όσο για τα κοινωνικά και πολιτικά/οικονομικά χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης (στα οποία εστιάζει η τρίτη σχολή), είναι γεγονός ότι πρέπει να μας απασχολήσουν σοβαρά, εφόσον κράτος και εκπαιδευτική κοινότητα ενσωματώνουν στην ελληνική μαθητική κοινότητα παιδιά μεταναστών από χώρες με διαφορετική γλώσσα, θρησκεία, έθιμα και ό,τι αποκαλούμε «πολιτισμό».

Ένα σύγχρονο Π. Σ. θα λάβει υπόψη του τον σημαντικό αυτόν παράγοντα της διαπολιτισμικότητας, που θα διέπει τόσο τη θεωρητική όσο και την πρακτική προσέγγιση των διδακτικών αντικειμένων.

Το Θέατρο μπορεί να αποτελέσει παραδειγματικό άξονα για να προσεγγίσουμε τα ευαίσθητα κοινωνικά θέματα και να εφαρμόσουμε στη διδακτική πράξη ένα πλαίσιο κανόνων συμπεριφοράς που θα αποβλέπουν στην **ενσυναίσθηση** και **υγιή κοινωνική συνύπαρξη** με τους άλλους.

Πιστεύουμε μάλιστα ότι αξίζει τον κόπο να ασχοληθούμε ιδιαίτερα στον σχεδιασμό του Π.Σ. Θεάτρου με αυτό το κομμάτι της «θεατροπαιδαγωγικής». Να γίνει αυτό το θεμελιακό ζήτημα στο πώς βλέπουμε το θέατρο στο σχολείο.

Στο πλαίσιο ενός «κοινωνικού σχολείου» συνδέουμε στο παρόν Π.Σ. το θέατρο με την κοινωνία: το θέατρο είναι κοινωνία σωμάτων και ψυχών, ενώνει τους συμμετέχοντες σ' έναν κοινό χώρο, χτίζει μια κοινή «γλώσσα» που ξεπερνά τις διαφορές, είναι ο χώρος όπου Εγώ μεταμορφώνομαι στον Άλλο, κι ο Άλλος γίνεται Εγώ. Ας μην ξεχνάμε ότι η θεατρική πράξη ενέχει την τελετουργία στις ρίζες της, ο κύκλος που σχηματίζουν τα σώματά μας επαναφέρει τον αρχέγονο χορό των μυημένων στα μυστήρια του Διονύσου.

Δίνουμε έτσι έναν ξεχωριστό χαρακτήρα στις δικές μας ελληνικές «προτάσεις» απέναντι στο άκρως διδακτικό/γνωσιοκεντρικό Drama των αγγλικών προτάσεων, αλλά και στο Jeu Dramatique – την καλλιτεχνική δημιουργία των γαλλικών σχολείων που στηρίζεται στο partenariat, τη συνδιδασκαλία παιδαγωγού και ηθοποιού. Γιατί όσο κι αν και τα δύο μοντέλα αποτέλεσαν πηγή έμπνευσής μας επί μακρόν, σήμερα η δική μας κοινωνική και εκπαιδευτική πραγματικότητα δεν μπορεί παρά να επηρεάσει και το αντικείμενο του Θεάτρου, που εξ ορισμού έχει άμεση σχέση με τον διάλογο, δημιουργεί σχέσεις, μας δίνει λόγο απέναντι στον συμπαίκτη μας, λόγο απευθυντικό, πολιτικό, κριτικό, δημοκρατικό.

Οι λέξεις «κλειδιά» είναι **έκφραση** -**διαφορά - επικοινωνία - ομάδα - διάλογος - σχέσεις – κοινωνία - πολιτισμός**

Στόχοι

Η θεατρική εκπαίδευση στο σχολείο συμβάλλει στην αειφορία των μαθητών, ιδιαίτερα με την ανάπτυξη της αυτονομίας και της δημιουργικότητάς τους, την ποικιλότητα στα μέσα έκφρασης και την εξοικείωσή τους με τους επικοινωνιακούς κώδικες (λεκτικούς και μη), τις σύγχρονες απαιτήσεις και τις αξίες της κοινωνίας και του πολιτισμού ευρύτερα.

Συνοπτικά οι στόχοι της διδασκαλίας του θεάτρου στο σχολείο μπορούν να διατυπωθούν ως εξής:

- Εξερεύνηση του σώματος ως μέσου έκφρασης και επικοινωνίας
- Κατανόηση βασικών εννοιών του θεατρικού κώδικα, αξιοποίηση των δράσεων και των βημάτων από την έκφραση ως την καλλιτεχνική δημιουργία
- Συνεργασία με τα άλλα μέλη της ομάδας, επίλυση συγκρούσεων, συλλογική παραγωγή έργου
- Αναγνώριση των δραματικών στοιχείων ενός αφηγηματικού κειμένου και επαλήθευση της δράσης και των χαρακτήρων στη σκηνή
- Καλλιέργεια των γλωσσικών δεξιοτήτων και της γραπτής σύνθεσης των μαθητών, ώστε να προκύψει ένα δημιουργικό Εργαστήρι Γραφής

- Η γνωριμία και εξοικείωση των μαθητών με το επαγγελματικό θέατρο, συνεργασία με καλλιτέχνες στο σχολείο (ηθοποιοί, σκηνοθέτες, σκηνογράφοι, θεατρικοί συγγραφείς)
- Η δημιουργία ομαδικού έργου, της παράστασης, με ανάληψη δραστηριοτήτων από τους μαθητές που καλύπτουν όλες τις φάσεις προετοιμασίας και παρουσίασης ενός έργου (συγγραφή έργου – προετοιμασία ρόλων – σκηνοθεσία – σκηνογραφία – ενδυματολογία – μουσική, ήχος – φωτισμός – κατασκευή προγράμματος, αφίσας)
- Η αξιοποίηση του θεάτρου ως μέσου αποδοχής και εκτίμησης της διαφορετικότητας και πολυπολιτισμικότητας της κοινωνίας μας
- Σύνδεση του θεάτρου, ως πολιτιστικού προϊόντος, με τις τοπικές κοινότητες - έξοδος των μαθητών στην κοινωνία (το θέατρο ως εργαλείο κατανόησης του κόσμου)

ΙΙ. Το Πρόγραμμα Σπουδών Θεάτρου – Το περιεχόμενό του (σε στήλες)

Καταρχήν, στο παρόν Πρόγραμμα Σπουδών Θεάτρου κατανέμουμε τη διδασκαλία του θεάτρου σε τρία επίπεδα, με κριτήριο τον βασικό σκοπό στο κάθε επίπεδο.
Βέβαια, τα επίπεδα προσδιορίζουν και την σταδιακή πρόοδο του μαθητή στη θεατρική διαδρομή: έτσι, προχωράμε στις βιωματικές διαδικασίες με αντίστοιχη ανάπτυξη της γνώσης, ενώ καλλιεργούμε την ομαδική συνεργατική δουλειά όλο και περισσότερο, και ενδυναμώνουμε αντίστοιχα την κοινωνική και πολιτική συνείδηση του μαθητή. Η σπειροειδής εξέλιξη και διάταξη των διδακτικών κατηγοριών που επανέρχονται σε ψηλότερο και ευρύτερο επίπεδο αποτελεί βασικό στοιχείο των Π. Σ.

Τα επίπεδα αυτά είναι τα εξής:

- **Α΄ Επίπεδο: Έκφραση – Δημιουργία**
- **Β΄ Επίπεδο: Καλλιτεχνική δημιουργία – Θεατρική παράσταση**
- **Γ Επίπεδο: Θέατρο και Κοινωνία**

Η πρώτη στήλη αναφέρεται στη στοχοθεσία κάθε δραστηριότητας και διδακτικής προσέγγισης, δηλαδή στις προσδοκώμενες δεξιότητες του μαθητή και στην αναμενόμενη κατάκτηση του αντικειμένου στο κάθε στάδιο της παιδαγωγικής διαδικασίας.
Οι στόχοι εδώ δεν είναι απλά διδακτικοί αλλά και εκφραστικοί, συνδυάζουν τη γνώση με την πράξη. Δεν είναι απόλυτα καθοριστικοί, αλλά αποτελούν ευέλικτες, καθοδηγητικές κατευθύνσεις που θα διαμορφωθούν και θα εμπλουτισθούν από τη διδακτική πράξη.

Η δεύτερη στήλη περιλαμβάνει τα θέματα της θεατροπαιδαγωγικής ή αλλιώς τις μεθόδους διδασκαλίας του εκάστοτε αντικειμένου. Επιχειρείται εδώ η εφαρμογή της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, με έμφαση στη μαθητοκεντρική παιδαγωγική, ταυτόχρονη ή συνδυαστική διδασκαλία με άλλους συνεργάτες (καλλιτέχνες, συγγραφείς, εμψυχωτές κ. ά), με τη χρήση τεχνολογίας, διαδικτύου, εκπαιδευτικών προγραμμάτων, projects, συνεντεύξεων, φύλλων εργασίας, με συνεργασία κοινωνικών δικτύων και ομάδων. Δίνει δυνατότητες στη λήψη αποφάσεων από τους μαθητές, στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών, κριτικής σκέψης και βέβαια στην ομαδική και συλλογική δουλειά (μοίρασμα ρόλων, ευθυνών κλπ).

Η τρίτη στήλη είναι η «καρδιά» του Π.Σ., εδώ εικονίζονται όλες οι δράσεις των μαθητών, περιγράφονται τα βήματα της θεατρικής διαδρομής: ασκήσεις ατομικές και ομαδικές, απλές και σύνθετες, αυτοσχεδιασμοί απλοί και αυτοσχεδιασμοί σκηνικοί, ανάλυση δραματικών στοιχείων ενός αφηγηματικού έργου, μεταγραφή του σε δραματικό κείμενο/εργαστήρι γραφής – τα βήματα της ομάδας από την επιλογή έργου, διανομή ρόλων, δημιουργία σκηνικού, τη σύνθεση κοστουμιών (μάσκας), την ηχητική-μουσική κάλυψη του έργου και τον φωτισμό του ως τη θεατρική παράσταση. Τέλος, περιλαμβάνονται δράσεις εκτός σχολείου: επισκέψεις σε θέατρα, μουσεία, πολυχώρους, συναντήσεις και εργαστήρια με επαγγελματίες θεάτρου – άνοιγμα στην κοινωνία, συμμετοχή σε φεστιβάλ ή άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις τοπικής κοινωνίας κ.ά.

ΙΙ. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ
Α΄ Επίπεδο: Έκφραση - Δημιουργία

Προσδοκώμενα αποτελέσματα/στόχοι	**Μέθοδος - Θέματα**	**Δραστηριότητες**
1. Να μπορεί ο μαθητής να εκφράζεται μέσα από το σώμα του, να εξερευνά την κίνηση μέσα στον χώρο, να προσαρμόζει το σώμα του στις εκάστοτε συνθήκες Να συνειδητοποιήσει τη σημασία της αναπνοής για τη στήριξη του σώματος Να ενεργοποιεί όλα τα αντηχεία της φωνής – να μάθει τις βασικές αρχές της αγωγής του λόγου (ανάπτυξη των φωνητικών δυνατοτήτων) Να επικοινωνεί με τους άλλους και να αντιλαμβάνεται την έννοια της ομάδας (συντονισμός κινήσεων, επικοινωνία σωμάτων στον χώρο, εμπιστοσύνη) 1 δίωρο	Ενεργοποίηση και εξερεύνηση σώματος και φωνής Παρατήρηση Αυτοσυγκέντρωση Αγωγή του λόγου Επικοινωνία με τους άλλους	Ασκήσεις με βάδισμα, ελαφρύ τρέξιμο (διαφορετικοί τύποι βαδίσματος/ τρέξιμο, σταμάτημα σε κύκλο) Ένταση/χαλάρωση Ισορροπία Ασκήσεις αναπνοής- Εξερεύνηση αντηχείων φωνής - Άρθρωση Παρατήρηση/ Μνημοτεχνική: Παρατηρώ έναν συμμαθητή μου και στη συνέχεια περιγράφω την εξωτερική του εμφάνιση με κλειστά μάτια.
2. Να μπορεί να δρα προσαρμόζοντας τη συμπεριφορά του -με τη δύναμη της φαντασίας- και αντιδρώντας σε δοσμένες συνθήκες Να συνεργάζεται αρμονικά με την ομάδα 1 δίωρο	**Αυτοσχεδιασμός** απλός και σύνθετος, ατομικός και ομαδικός	α. Ένας μαθητής μπαίνει στον χώρο δράσης και μας δείχνει με τη συμπεριφορά του, δηλαδή τις κινήσεις και τις εκφράσεις του, σε ποιον χώρο βρίσκεται (κινηματογράφος, βιβλιοθήκη, καφετέρια). Ο αυτοσχεδιασμός μπορεί να συνεχιστεί με έναν άλλο μαθητή, που έχοντας καταλάβει τι κάνει ο συμμαθητής του έρχεται και συμμετέχει στη δράση. β. Μια ομάδα μαθητών θα παρουσιάσει ένα ρομπότ που κατασκεύασε στους υπόλοιπους μαθητές. Τι κάνει ο μαθητής που παίζει το ρομπότ, πώς μιλάει, πώς κινείται; Πώς αντιδρούν οι μαθητές-θεατές; Οι μαθητές που το παριστάνουν πρέπει να έχουν μεγάλη αυτοσυγκέντρωση και απόλυτο συντονισμό στις ενέργειές τους.

		γ. **Γραπτός** Ένας μαθητής -μικροπωλητής στο δρόμο προσπαθεί να πουλήσει την πραμάτεια του. Οι μαθητές περιγράφουν στο τετράδιο τι κάνει ο μικροπωλητής για να προσελκύσει τους περαστικούς και αν το καταφέρνει. δ. Έρχεται στην αυλή του σχολείου ένα παράξενο πλάσμα. Τι κάνουμε: - αν είναι φιλικό μαζί μας; - αν είναι εχθρικό απέναντί μας; Συμμετέχουν: ένας μαθητής παίζει το ΟΝ, μια ομάδα μαθητών που το περιεργάζονται και έρχονται σε επαφή μαζί του, ανταλλάσσουν πληροφορίες, ενημερώνουν ο ένας τον άλλον για τη ζωή τους.
3. Να μπορεί ο μαθητής να εκφράζεται μέσα από τους κώδικες του θεάτρου προφορικά και γραπτά, σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο. Να ασκηθούν οι μαθητές στο να «ακούνε» ο ένας τον άλλο αναπτύσσοντας σχέσεις μέσα στον χώρο δράσης. Να ευαισθητοποιηθούν μέσα από το θέατρο σε θέματα διαφορετικότητας/κοινωνικής ισότητας, ώστε να συνυπάρξουν αρμονικά στο σχολικό περιβάλλον. 2 δίωρα	**Αυτοσχεδιασμός – Σκηνική πράξη**: φαντασία αυτοσυγκέντρωση προσοχή δράση - αντίδραση διάλογος – σκηνικές σχέσεις σκηνικός χώρος σκηνικά αντικείμενα δραματικός/σκηνικός χρόνος διαπολιτισμικότητα	α. Όλοι οι μαθητές κάθονται σε κύκλο. Στο κέντρο βάζουμε ένα αντικείμενο ή ένα αξεσουάρ, π. χ. ένα ζευγάρι παπούτσια ή μια εσάρπα. Ένας μαθητής θα το πάρει και θα αυτοσχεδιάσει, δίνοντάς του φανταστικές ιδιότητες και διαφορετική χρήση. Ένας δεύτερος μαθητής θα προτείνει τη δική του εκδοχή-ιστορία. Ο αυτοσχεδιασμός μπορεί να εξελιχθεί και να γίνει ομαδικός. β. Ένα παιδί βάζει τη λευκή ουδέτερη μάσκα και εκτελεί μια δράση, π. χ. μπαίνει στη θάλασσα, περπατά στην άμμο. γ. Παίζουμε με τις «διαφορές» μας. Πρόκειται να οργανώσουμε ένα δρώμενο πάνω στις παραδόσεις. Χωριζόμαστε σε διαφορετικές ομάδες, ανάλογα με τον τόπο καταγωγής μας (αυτό είναι όρος του αυτοσχεδιασμού και όχι απαραίτητα πραγματικό στοιχείο). Έτσι, μια ομάδα θα συγκεντρώσει σκηνικά αντικείμενα και στοιχεία ενδυμασίας/ αξεσουάρ σχετικά με τοπικά έθιμα νησιών, μια δεύτερη ομάδα θα αντιπροσωπεύει τα έθιμα της ηπειρωτικής χώρας. Μια άλλη ομάδα θα συγκεντρώσει νέους με ξένη καταγωγή, π. χ. από γειτονικές χώρες με κοινά έθιμα. Στη συνέχεια, ανά ομάδα πλάθουμε με τη φαντασία μας και συζητώντας (ανταλλάσσοντας πληροφορίες) τις συνθήκες του δρώμενου που θα παραστήσουμε (χώρος/ αντικείμενα, χρόνος, συμβάντα, πρόσωπα/ δράση, διάλογος/σχέσεις)
4. Να διακρίνει το αφηγηματικό από το δραματικό κείμενο	**Δραματουργία Σκηνική διερεύνηση**	**Δραματοποίηση**: α. Διάκριση του αφηγηματικού από το δραματικό κείμενο/ αναγνώσεις κειμένων - Ανάλυση δραματικού κειμένου (μορφολογικά

2 δίωρα	-Το δράμα ως λογοτεχνικό είδος -Το δράμα ως θεατρικό κείμενο με προορισμό την παράσταση -Ανίχνευση του δραματικού σκηνικού χώρου: από το κείμενο στη σκηνή -Λόγος και Συμπεριφορά	στοιχεία/δράση - σύγκρουση προσώπων): Αίας – Γκόλφω – Μακρυγιάννης Η «Φόνισσα» ως αφηγηματικό κείμενο με δραματικό χαρακτήρα: φωτίζουμε τη δράση της ηρωίδας (κίνητρα, στόχοι, εμπόδια) και την επαληθεύουμε στη σκηνή. β. Επαλήθευση δράσης στον σκηνικό χώρο: Αυτοσχεδιασμός πάνω στη δημιουργία σκηνικού χώρου στο «Γιοφύρι της Άρτας» Αυτοσχεδιάζουμε πάνω στον ρόλο του «δαιμόνιου», του Πουκ («Όνειρο…» Σαίξπηρ) Επαληθεύουμε τον χώρο δράσης σε ένα απόσπασμα «Ερωτόκριτου» από τα Κείμενα Νεολ. Λογοτ. Α΄Λυκείου
5. Περνώντας από το κείμενο στη σκηνή να κατανοεί και να εμβαθύνει τις έννοιες: **δράση** - **σύγκρουση**-**χαρακτήρας** και τα μορφολ. στοιχεία δράματος (διάλογος, πλοκή, πρόσωπα, δραματική κατάσταση, χώρος, χρόνος) 2 δίωρα (Λόγω της φύσης του αντικειμένου μπορούν να χρησιμοποιηθούν επιπλέον ώρες από γλωσσικό μάθημα)	**Δημιουργική Ανάγνωση** και **Γραφή** Παρακολούθηση παράστασης δραματοποιημένης αφήγησης	**Εργαστήρι Γραφής** Επιλέγουμε ένα απόσπασμα από τον «Δον Κιχώτη», (Κείμενα Νεοελ. Λογοτεχνίας Α΄Λ.) και, αφού εντοπίσουμε τα δραματικά του στοιχεία (κ. τις συγκρούσεις), το μετατρέπουμε σε δραματικό κείμενο, με διαλόγους, σκηνικές οδηγίες, αφηγητή, ανάλογα με το ύφος που θέλουμε να δώσουμε. Έχοντας επισημάνει τα δραματικά στοιχεία στη «Φόνισσα», μπορούμε να μεταγράψουμε το αφηγηματικό σε δραματικό κείμενο κάνοντας χρήση και *μονολόγου* (εσωτερική σύγκρουση ηρωίδας). Οι μαθητές παρακολουθούν μια <u>παράσταση με δραματοποιημένη αφήγηση</u>, π. χ. «Εγώ, ο Θουκυδίδης, ένας Αθηναίος» στο Θέατρο Σφενδόνη (Άννα Κοκκίνου), που μπορούν να αξιοποιήσουν στην τάξη (Ρητ. κείμενα, Θουκυδίδου Ιστορίαι)
6. Να χρησιμοποιεί τον θεατρικό κώδικα και τη σκηνική πράξη ως εργαλείο για την κατανόηση και εμβάθυνση των μαθημάτων του σχολείου. 1 δίωρο (ενδείκνυται η χρήση	**Διαθεματικότητα** Θέατρο και Επιστήμη	α. Οι μαθητές δημιουργούν ένα αυτοσχέδιο σενάριο επιστημονικής φαντασίας για τον ανθρώπινο εγκέφαλο, αντλώντας πληροφορίες από το Βιβλίο Βιολογίας, και (αφού το αναδείξουν δραματικά) το παρουσιάζουν στη σκηνή. β. Ασκήσεις ισορροπίας με διαδοχική ελάττωση των σημείων στήριξης, π.χ πόδια, χέρια και σταδιακή μείωση ώσπου να μείνει ο ασκούμενος στο ένα πόδι μόνο. Η άσκηση μπορεί να γίνει με ένα ζευγάρι και η ελάττωση σημείων στήριξης του ενός να προκαλεί την αντίδραση στον άλλο.

ωρών και άλλων δ. αντικειμένων)		
7. Να αντιλαμβάνεται τις ιδιαιτερότητες του θεάτρου σε σχέση με άλλες μορφές θεάματος και παραστατικών τεχνών 2 δίωρα (θα χρησιμοποιηθούν και ώρες άλλων μαθημάτων Καλλιτεχνικής παιδείας, π.χ. μουσικής)	Πολύτεχνα Δρώμενα στο σχολείο: εγκατάσταση performance μουσικό θέατρο χοροθέατρο θέατρο σκιών θέατρο με χρήση οπτικοακουστικών μέσων (κιν/φος, video κ. ά.) Θεατρικό Αναλόγιο με κείμενα για τη Σμύρνη και μουσική επένδυση Παρακολούθηση διαφόρων μορφών θεάματος	α. Δράσεις με σύμπραξη διαφόρων τεχνών (γιορτές, εκδηλώσεις) Δημιουργία Μουσικοθεατρικής παράστασης γύρω από το Καρναβάλι Χοροθέαμα με ταυτόχρονη αφήγηση με θέμα τη ζωή στη Σμύρνη πριν από το 1922. Είναι δυνατό να γίνεται παράλληλα και έκθεση φωτογραφίας και άλλων ντοκουμέντων με σχετικό υλικό. β. Επισκέψεις σε θέατρα, αρχαία και σύγχρονα, πολυχώρους, τσίρκο κ. ά. Οι μαθητές μπορούν να δουν θεατρική παράσταση με σχετικό θέμα (εφόσον παίζεται), π. χ. «Σμύρνη μου αγαπημένη».

Β΄ Επίπεδο: Καλλιτεχνική Δημιουργία – Θεατρική Παράσταση

Προσδοκώμενα αποτελέσματα/ στόχος	**Μέθοδος – Θέματα**	**Δραστηριότητες**
1. Να κατανοούν τους κώδικες του θεάτρου και να μπορούν να τους αξιοποιούν ως **καλλιτέχνες δημιουργοί** και ως **θεατές** 2 δίωρα (για επισκέψεις χρήση εξωσχολικού χρόνου)	Παρακολούθηση θεατρικής παράστασης/ Προετοιμασία στην τάξη Ανάλυση όρων: ρεπερτόριο, κριτική θεάτρου Κριτική προσέγγιση της σκηνοθεσίας - Αξιολόγηση παράστασης	α. Προετοιμασία επίσκεψης σε θέατρο: συζήτηση για το θεατρικό έργο και την παράσταση β. Επίσκεψη στο Θέατρο-παράσταση-συζήτηση με συντελεστές γ. Συζήτηση στην τάξη για το έργο που είδαν, την εποχή, και αν η σκηνοθεσία ανέδειξε τα δραματικά στοιχεία του έργου δ. Ανταλλαγή απόψεων για τη σκηνική κάλυψη του έργου: ντεκόρ, κοστούμια, μουσική, φωτισμός
2. Να διακρίνουν το	Ιστορία και Θεωρία	1. Ανάγνωση –

είδος θεατρικών έργων (τραγωδία, κωμωδία, δράμα), την **αισθητική** τους (ρεαλισμός, ρομαντισμός, κλασικισμός), τη **θέση** τους **στην ιστορία θεάτρου** (αρχαίο δράμα, commedia dell arte, ελισαβετιανό θέατρο, Κρητικό θέατρο, Γαλλικό θέατρο 17ου αι., θέατρο 19ου αι., αστικό δράμα, θέατρο Μεσοπολέμου, σύγχρονο θέατρο) 3 δίωρα (και χρήση εξωσχολικού χρόνου)	Θεάτρου Δραματουργία Παρακολούθηση παράστασης στο Θέατρο Μελέτη – τοποθέτηση του έργου (Δραματουργική- Ιστορική - Αισθητική)	Μελέτη θεατρικών έργων: «Αντιγόνη», «Βασιλιάς Ληρ», «Φιλάργυρος», «Ματωμένος γάμος», «Ο Γλάρος», «Περιμένοντας τον Γκοντό» κ. ά. 2. Σε σχέση με <u>τις ρίζες αρχαίου δράματος</u>, μπορεί να γίνει παρουσίαση από ομάδα μαθητών ενός <u>τελετουργικού δρώμενου</u> για την καρποφορία της γης, αφού μελετήσουν ελληνικούς μύθους και άλλων λαών για τη βλάστηση γης, που συμβολίζεται με τον θάνατο/ανάσταση ενός θνήσκοντος θεού (π. χ. Ζαγρέας/Διόνυσος, Όσιρις, Άδωνις, Ιαβέ). 3.Να φανεί μέσα από το κείμενο <u>η στρατηγική της πληροφορίας</u>/πλοκή, π.χ. Βασιλιάς Ληρ. 4. Άσκηση <u>αφήγησης μύθου</u> δραματικού κειμένου, π. χ. Μπέκετ, η γλώσσα της σιωπής στο θέατρο, Μαρσέλ Μαρσό παντομίμα 5. Άσκηση – Αυτοσχεδιασμός «χαμένο αντικείμενο» πάνω στον «Φιλάργυρο» Μολιέρου: έχουμε χάσει κάτι πολύτιμο και ψάχνουμε με αγωνία σ' όλο το χώρο για να το βρούμε. Πώς κινούμαστε, ποιες ενέργειες κάνουμε, πώς αντιδράμε αν το βρούμε ή αν όχι. 6. Παρακολούθηση παράστασης έργου Μολιέρου 7. Συζήτηση στην τάξη για το είδος θεατρικού έργου, την αισθητική του, τη θέση του στην ιστορία (π. χ. «Αντιγόνη», Αρχαίο δράμα-τραγωδία) Μ' αυτό τον τρόπο γίνεται <u>Ανατροφοδότηση</u> όσων μάθαμε. Οι μαθητές μπορούν να δουν και την κινηματογραφημένη εκδοχή του Μολιέρου από την Αριάν Μνούσκιν (Θέατρο του Ήλιου).
3.Να επιλέγουν ένα θεατρικό έργο με τα κριτήρια που έχουν διαμορφώσει . Να δημιουργούν ένα δικό τους θεατρικό κείμενο. 2 δίωρα	Δραματουργία Δραματουργική ανάλυση. Δραματική σύνθεση	Μελέτη για τη σκηνοθεσία και τη σκηνική παρουσίαση του επιλεγμένου έργου Αντίστοιχη έρευνα για το δικό τους δραματικό κείμενο.
4.- Να κατανοούν την έννοια **ρόλου** -Να μπορούν να ζωντανέψουν τους **χαρακτήρες** θ. έργου	α. Μελέτη συμπεριφοράς προσώπων ενός έργου με βάση τις δοσμένες συνθήκες:	α. Αυτοσχεδιασμοί μαθητών για κάθε ρόλο που υπάρχει σε ένα έργο Συζήτηση με μαθητές πάνω στις διαφορές συμπεριφορών κάθε ρόλου β.Αυτοσχεδιασμός με μάσκες της

3 δίωρα	-ποιος είναι -τι κάνει -ο στόχος του β. Ο ρόλος και η σκηνική συμπεριφορά: π. χ. ο ρόλος στην commedia dell arte	commedia dell arte γ. Οι μαθητές μπορούν να δουν θεατρική παράσταση του έργου τους αν παίζεται στο θέατρο ή την κινηματογρα- φική εκδοχή του έργου. δ. Γράφουμε σε τετράδιο αναπαριστώντας στοιχεία που συνθέτουν ένα δραματικό πρόσωπο: λέξεις, παύσεις, χειρονομίες, μεταμφίεση κ. ά. Ανατροφοδότηση: συζητάμε σε κύκλο και επιβεβαιώνουμε ερωτήματα σχετικά με ρόλους: πληροφορίες που βρήκαμε (τύπος ή χαρακτήρας), αν η εποχή του αναδύθηκε μέσα από την ερμηνεία του ρόλου (π. χ. ένα ιστορικό πρόσωπο)
5.α. Να κατανοούν τα σκηνικά στοιχεία της παράστασης ως θεατές. β. Να μπορούν να δημιουργήσουν το **σκηνικό περιβάλλον** ενός έργου στην πορεία της θεατρικής παράστασης: σκηνικό – κοστούμι – ήχος, μουσική – φωτισμός γ. Εξοικείωση του μαθητή με τα επαγγέλματα του θεάτρου: **Συγγραφέας** **Ηθοποιός** **Σκηνοθέτης** **Σκηνογράφος** **Ενδυματολόγος** **Μουσικός** **Φωτιστής** 4 δίωρα	α. Μελέτη **σκηνογραφίας**: Εικαστικές συνθέσεις Ρεαλιστικό σκηνικό Αφαιρετικές συμβολικές συνθέσεις Η «άδεια σκηνή» β. Μελέτη **ενδυματολογίας** γ.Διερεύνηση **ήχου και μουσικών επιλογών** παράστασης δ. Μελέτη δυνατοτήτων **φωτισμού**	α. Γνωριμία με τον σκηνογράφο Χ / Εργαστήρι στο σχολείο β. Επίσκεψη σε Μουσείο ή Πινακοθήκη (Εικαστικά) / στο Μουσείο Θεάτρου (μακέτες σκηνικών, κοστούμια)/ στο Εθνικό Θέατρο γ. Μουσικό εργαστήρι – διερεύνηση ηχητικού περιβάλλοντος στη Χ παράσταση - γνωριμία με μουσικό Θεάτρου δ. Οι μαθητές επισκέπτονται το Εθνικό Θέατρο (εναλλακτικά ένα άλλο μικρό Θέατρο), γνωρίζουν τον φωτιστή και εξοικειώνονται με τον φωτισμό θεάτρου και σκηνής. ε. Συζήτηση για το σκηνικό περιβάλλον στην παράσταση που είδαν (Αναστοχασμός)
6. Να μπορεί να συνδυάσει σκηνικά το θέατρο με άλλες σύγχρονες μορφές θεάματος και άλλες τέχνες και να δημιουργεί σύνθετα και πολύμορφα θεάματα	Δημιουργία σύνθετου θεάματος με τη σύμπραξη πολλών τεχνών (Εικαστικά – Θέατρο – Μουσική)	α. Οι μαθητές ανά ομάδες αξιοποιώντας τις ως τώρα γνώσεις και εμπειρίες τους δημιουργούν ένα πολύτεχνο θέαμα σε πολιτιστική εκδήλωση του σχολείου. β. Παρακολούθηση πολυθεάματος έξω από το σχολείο

με την αξιοποίηση των στοιχείων της σκηνογραφίας, της μουσικής/ήχου και του φωτισμού 2 δίωρα	Επίσκεψη σε Μουσικό Θέατρο ή Πολυχώρο/Περφόρ μανς Επίσκεψη σε Μουσείο ή Πινακοθήκη	γ. Οι μαθητές επισκέπτονται ένα Μουσείο (Μπενάκη) Μπορούν π. χ. από έναν πίνακα του Δ. Θετοκόπουλου να εμπνευστούν μια κινησιολογική αφήγηση, να την επενδύσουν με μουσική μπαρόκ και να την αναδείξουν σκηνικά ερευνώντας και άλλα στοιχεία της εποχής του ζωγράφου.

Γ΄ Επίπεδο: Θέατρο και Κοινωνία

Προσδοκώμενα αποτελέσματα/ στόχος	**Μέθοδος – Θέματα**	**Δραστηριότητες**
1. Η κατανόηση πρωτοποριακών μορφών θεάτρου Ο μαθητής ως «δρων» θεατής: π. χ. «θέατρο αγοράς» 1 δίωρο	Η συμμετοχή του μαθητή στα σύγχρονα θεατρικά δρώμενα στο **κοινωνικό περιβάλλον του**	Η θεατρική ομάδα των μαθητών παρεμβαίνει σε μια σύγχρονη παράσταση τραγωδίας Πολιτιστικού Φορέα (π. χ. Δημοτικού Θεάτρου) Η παρέμβαση μπορεί να γίνει με τη χρήση μεθόδων του Drama (Forum theatre/ Ritual/Role on the wall)
2. Κοινωνιολογία του θεάτρου Θέατρο και Ανθρωπολογία Διαπολιτισμικά προγράμματα **Σχολείο και Κοινωνία** 2 δίωρα	Η πρόσληψη του θεάματος από την τοπική κοινότητα Συνείδηση από τον μαθητή των κοινωνικών προεκτάσεων του θεάτρου Κατανόηση άλλων πολιτισμών και άλλων παραδόσεων τέχνης μέσω του θεάτρου Συμμετοχή σε σχετικά ερευνητικά προγράμματα, πολιτιστικά, κ. ά.	Θεατρικές προτάσεις μαθητών πάνω σε κοινωνικό θέμα, π. χ. Η εξουσία – σχέσεις πολιτών Εργαστήρι στην «Αντιγόνη» Σοφοκλή: πολίτης και πόλη - Άσκηση με μια στιχομυθία όπου αναδεικνύονται οι σχέσεις δυνάμεων Αφού διαβάσουμε ένα ρεπορτάζ πάνω στον ρατσισμό, κάνουμε ασκήσεις προσομοίωσης Συμμετοχή σε εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο πλαίσιο του Νέου Σχολείου, π.χ. πρόληψη σχολικού εκφοβισμού με διαμεσολάβηση μαθητών: οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα εργαλεία του drama για να επιλύσουν ένα πρόβλημα bulling που παρουσιάστηκε στο σχολείο τους. Συνεργασία με άλλα σχολεία Έρευνα στο κοινωνικό περιβάλλον –: Συνεντεύξεις μαθητών/ Συμπλήρωση ερωτηματολογίων/ Φύλλα εργασίας και Εκπόνηση project (βλ. Οδηγό Εκπαιδευτικού, Σχέδιο Εργασίας για «Αντιγόνη» και «Το Θέατρο και η Πόλη») Εργαστήρι μαθητών με φύλλα εργασίας: οι μαθητές βλέπουν στα φύλλα φωτογραφίες ηθοποιών και χορευτών διαφορετικών πολιτ. παραδόσεων και εποχών (τύπος της Κομμέντια, ηθοποιός όπερας Πεκίνου, Γάλλος μίμος 20^{ου} αι., ηθοποιός σημ. σωματικού θεάτρου, ηθοποιό/χορευτής από

		μπαλινέζικο θέατρο κ. ά.). Μετά, σχολιάζουν τις στάσεις σώματος, την ισορροπία, τις εκφράσεις προσώπου/ματιών των καλλιτεχνών: τι εκφράζουν, πόσο ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις κάποιου ρόλου κ. ά. (Τα φύλλα εργασίας θα παρουσιαστούν στον Οδηγό Εκπαιδευτικού)

Η ισχύς της παρούσης αρχίζει από το σχολικό έτος 2015-2016.
Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 19 Ιανουαρίου 2015

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Σε έντυπη μορφή:

- Για τα Φ.Ε.Κ. από 1 έως 16 σελίδες σε 1 € προσαυξανόμενη κατά 0,20 € για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.
- Για τα φωτοαντίγραφα Φ.Ε.Κ. σε 0,15 € ανά σελίδα.

Σε μορφή DVD/CD:

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α΄	150 €	40 €	15 €
Β΄	300 €	80 €	30 €
Γ΄	50 €	-	-
Υ.Ο.Δ.Δ.	50 €	-	-
Δ΄	110 €	30 €	-

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α.Α.Π.	110 €	30 €	-
Ε.Β.Ι.	100 €	-	-
Α.Ε.Δ.	5 €	-	-
Δ.Δ.Σ.	200 €	-	20 €
Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	-	-	100 €

- Η τιμή πώλησης μεμονωμένων Φ.Ε.Κ. σε μορφή cd-rom από εκείνα που διατίθενται σε ψηφιακή μορφή και μέχρι 100 σελίδες, σε 5 € προσαυξανόμενη κατά 1 € ανά 50 σελίδες.

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Α΄	225 €
Β΄	320 €
Γ΄	65 €
Υ.Ο.Δ.Δ.	65 €

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Δ΄	160 €
Α.Α.Π.	160 €
Ε.Β.Ι.	65 €
Α.Ε.Δ.	10 €

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	2.250 €
Δ.Δ.Σ.	225 €
Α.Σ.Ε.Π.	70 €
Ο.Π.Κ.	-

- Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. (έντυπη μορφή) θα αποστέλλεται σε συνδρομητές ταχυδρομικά, με την επιβάρυνση των 70 €, ποσό το οποίο αφορά τα ταχυδρομικά έξοδα.

- Η καταβολή γίνεται σε όλες τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.). Το πρωτότυπο διπλότυπο (έγγραφο αριθμ. πρωτ. 9067/28.2.2005 2η Υπηρεσία Επιτρόπου Ελεγκτικού Συνεδρίου) με φροντίδα των ενδιαφερομένων, πρέπει να αποστέλλεται ή να κατατίθεται στο Εθνικό Τυπογραφείο (Καποδιστρίου 34, Τ.Κ. 104 32 Αθήνα).
- Σημειώνεται ότι φωτοαντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές Επιταγές για την εξόφληση της συνδρομής, δεν γίνονται δεκτά και θα επιστρέφονται.
- Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα μέλη της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίου Τύπου Αθηνών και Επαρχίας, οι τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, η Ε.Σ.Η.Ε.Α, τα τριτοβάθμια συνδικαλιστικά όργανα και οι τριτοβάθμιες επαγγελματικές ενώσεις δικαιούνται έκπτωσης πενήντα τοις εκατό (50%) επί της ετήσιας συνδρομής.
- Το ποσό υπέρ ΤΑ.Π.Ε.Τ. (5% επί του ποσού συνδρομής), καταβάλλεται ολόκληρο (Κ.Α.Ε. 3512) και υπολογίζεται πριν την έκπτωση.
- Στην Ταχυδρομική συνδρομή του τεύχους Α.Σ.Ε.Π. δεν γίνεται έκπτωση.

Πληροφορίες για δημοσιεύματα που καταχωρίζονται στα Φ.Ε.Κ. στο τηλ.: 210 5279000.
Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.: τηλ.: 210 8220885.

Τα φύλλα όλων των τευχών της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως διατίθενται δωρεάν σε ηλεκτρονική μορφή από την ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου (www.et.gr)

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: http://www.et.gr - e-mail: webmaster.et@et.gr

ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΑΠΟ 08:00 ΜΕΧΡΙ 13:30

02001552201150032

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004